CENTRALE V. E. II

14
15
35

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
24 B
6

Ex Bibliotheca
[Ma]jori Coll. Rom.
Societ. Jesu

14-15-D 35.

69.
D
41

D
33

Digitized by Google

Digitized by Google

HISTORIA
MULIERUM
PHILOSOPHARUM.

SCRIPTORE

ÆGIDIO MENAGIO.

BIBLIOTECA V.E. ROMA VITTORIO EMANUELE

AMSTELODAMI,
Apud HENRICUM WETSTENIUM,

CIƆ IƆ C VIIIC.

Digitized by Google

HISTORIA MULIERUM PHILOSOPHARUM.

AD ANNAM FABRAM DACERIAM.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

IAm magnus eſt feminarum quæ ſcripſere numerus, ut de earum ſolis nominibus ingens volumen conſcribi poſſet. Sed earum plurimæ amœnitatum ſtudia; Rhetoricen, Poëticen, Hiſtoriam, Mythologiam, Epiſtolarum elegantias; ſectatæ ſunt. Non defuere tamen ſatis multæ, quæ Philoſophiæ, ſeveriori diſciplinæ, operam dederint. De his librum ſingularem ſcripſiſſe Apollonium Stoïcum diſcimus ex Sopatri excerptis à Photio. Sed & ſeparatim de Mulieribus Pythagoricis ſcripſiſſe Philochorum Grammaticum, docet nos Suidas. Et Juvenalis, mulieres Philoſophiam ſuo ſæculo tractaſſe clamat. Unde mirari ſubit Didymum, Grammaticum ſua ætate doctiſſimum, & Lactantium, Scriptorem Eccleſiaſticum eruditiſſimum, hunc, ſolam Themiſten, illum, ſolam Theano, ex mulieribus philoſophatas, ſcripſiſſe. Ipſe mulieres Philoſophas in libris Veterum ſexaginta quinque reperi. Quarum Hiſtoriam cùm ſcribere mihi viſum eſſet, eam tibi, ANNA FABRA DACERIA, femina-

minarum quot ſunt, quot fuere; doctiſſima, inſcribere mihi viſum eſt: ut exſtaret & hoc monumentum obſervantiæ erga te meæ. Neque enim quam nuper de Terentii Heautontimorumeno Diſſertationem tibi nuncupavi, ad eam obſervantiam tibi declarandam, ſatis eſſe exiſtimabam. Neque mirabuntur homines, me tibi Philoſopharum Vitas inſcripſiſſe, qui Philoſophorum Vitas Diogenem Laërtium mulieri inſcripſiſſe noverint.

Dicturi autem de Mulieribus Philoſophis, dicemus primùm de iis quæ ſunt incertæ Sectæ: cæteras dein Sectis ſuis reddemus.

3 MULIERES PHILOSOPHÆ INCERTÆ SECTÆ.

HIPPO. Chironis, Centauri, filia: quæ Æolum docuit Naturæ contemplationem. Teſtantur, Clemens Alexandrinus Stromateon primo, & Cyrillus libro quarto contra Julianum. Eſt autem Naturæ contemplatio pars Philoſophiæ præcipua. Hippus, ut Vatis & in rebus Aſtrologicis verſatæ, meminit Euripides apud eumdem Clementem Stromateon quarto.

ARISTOCLEA. Vide infrà in Themiſtoclea. ubi de Pythagoricis.

4 CLEOBULINA. Filia Cleobuli, unius è Septem Græciæ Sapientibus: unde & *Cleobulina* vulgò vocitata: nam eam pater (verba ſunt Plutarchi) *Eumetidém* appellabat. Scripſit ænigmata verſibus hexametris: in quibus laudatur ab Athenæo libro decimo capite decimo quinto. Hoc illius de cucurbitæ applicatione ænigma cele-

celebre profert Ariſtoteles Rhetoricorum libro III. cap. 2.

Ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα.

Igne hominem æs humano in corpore figere vidi. Nam Cleobulinæ eſſe hoc ænigma, teſtificatur Plutarchus in Convivio Septem Sapientum. Ibi eam Thales τὴν σοφὴν vocat: quod *Philoſophiæ deditam* interpretatur, qui Plutarchi Indicem concinnavit. Et ita hæc verba accipienda exiſtimabat Carolus Cato Curtius, vir doctrina & modeſtia ſingulari. Meminit ejus Cratinus in 5
Fabula, quam de ejus nomine *Cleobulinas* inſcripſit. Ita enim hanc Fabulam numero plurali efferendam, docet Laërtius in Cleobulo, & Athenæus lib. IV. cap. 21. Minus recte Κλεοβουλίνη, numero ſingulari, dicitur Polluci lib. VII. cap. 11. De Cleobulina, præter Plutarchum & Laërtium dictis locis, & Suidam in Κλεόβουλος, videndus Clemens Alexandrinus Στρωματέων quarto; ubi eam ait paternorum hoſpitum pedes laviſſe. Hominum pedes fœminas olim lavare ſolitas, diſcimus ex Homero in Odyſſea T, Paulo Apoſtolo in Epiſtola prima ad Timotheum, capite quinto, Samuelis libro I. capite 25. Plutarcho de Virtutibus Mulierum, & ex Oraculo, dato Mileſiis, de quo Herodotus.

ASPASIA. Mileſia, Axiochi filia. Docuit 6
Rhetoricam Periclem, & Rhetoricam ac Philoſophiam Socratem. Platonem videto in Menexeno, & Clementem Alexandrinum in quarto Stromateon. Suidas in Ἀσπασία, & Scholiaſten Ariſtophanis ad Acharnenſes, *Sophiſtriam* eam vocant, & quod in eo ſexu rariſſimum eſt,

Eloquentiæ Magiſtram. Fuiſſe & Poëtriam, docet nos Athenæus libro v. ubi plures ejus verſus, ab Herodico Cratetio publicatos, profert. Periclis ſcortum primò fuit, poſteà uxor. Ab Athenienſibus captam, Pericles duxit uxorem, infauſto patriæ matrimonio: ut quod duorum maximorum bellorum, Samii & Peloponneſiaci, originem præbuit: qua de re Ariſtophanes in Acharnenſibus. Ariſtophanis verſus ſic latinè ſonant, Friſchlino interprete,

7 *Juvenes profecti Megaram, cottabis adhuc*
Madidi, Simætham meretricem furtim auferunt.
Pòſt Megarenſes juſto dolore perciti
Viciſſim Aſpaſiæ ſcorta eripuerunt duo.
Hinc belli initium erupit Græcis omnibus
Trium cauſâ meretricum. Hinc irâ Olympius
Pericles tonabat, fulgurabat, Græciam
Omnem miſcebat. Leges inſuper dabat:
Scriptas perinde ut carmina convivalia:
Quòd Megarenſes, neque in terra, neque in foro,
Neque in mari, neque continente, oporteat
Manere. Hinc Megarenſes paulatim acti fame,
Lacedæmonios rogaverunt, decretum ut hoc
Subverteretur, quod propter meretriculas
Latum fuerat. At nos nolebamus, diu
Multumque orantes audire. Hinc belli furor:
Hinc armorum ſtrepitus.

Quem Ariſtophanis locum adduxit quoque Athenæus libro XIII.

8 Sed de Aſpaſia Plutarchum in Pericle, & ipſum latinè loquentem, audiamus: *At quia ea quæ in Samios geſſit Pericles, in gratiam feciſſe Aſpaſiæ creditur, non ſit incongruum, hoc maximè loco, conſiderare quæ ars & quæ vis in ea*

ea tanta fuerit, ut principes viros civitatis ſuæ habuerit in poteſtate, & Philoſophi præclaram celebremque mentionem ejus fecerint. Mileto ortam, & Axiochi filiam fuiſſe, in confeſſo eſt. Ajunt eam veſtigiis inſtitiſſe Thargeliæ cujuſdam, & veteribus mulieribus Jonicis, & adrepſiſſe ad amicitias eorum qui divites valde eſſent. Quippe Thargelia quæ venuſta eſſet facie, cuique lepos cum acumine ineſſet, habuit cum plurimis Græcis conſuetudinem: eoſque omnes conciliavit Regi: & illorum operâ ſparſit furtim in urbibus Medorum ſectæ rudimenta. At Aſpaſiam, quòd prudens eſſet & tractandæ callens Reipublicæ, cultam ajunt à Pericle. Et ipſe etiam frequentavit eam, cum familiaribus ſuis, Socrates: atque ad eam audiendam feminas ducebant Socratici: licèt officinam haberet parum decoram & honeſtam: nam puellas quæ corpore quæſtum facerent, alebat. Æ- 9
ſchines refert Lyſiclem, pecorum cauponem, qui conſuetudinem poſt obitum Periclis cum Aſpaſia habuit, ex homine naturâ inerti & abjecto, principem civitatis evaſiſſe Athenis. In Menexeno Platonis; quamquam ſit principium jocoſè ſcriptum; in eo tamen Dialogo illud veri eſt, famam eſſe, ob dicendi artem Athenienſium plurimos Aſpaſiâ uſos eſſe. At Periclis in eam amorem laſcivum fuiſſe, veroſimile eſt: ſiquidem uxorem habebat propinquam ſuam, quæ antè nupta Hipponico fuerat, & Calliam, divitem illum, ei genuerat. Genuit etiam in Periclis matrimonio Xanthippum & Paralum. Quod matrimonium cùm utrique odioſum eſſet, collocavit eam Pericles alteri, non invitam. Inde Aſpaſiam uxorem duxit: quam mirè dilexit: nam ſive exiret, ſive rediret è foro,

eam oſculo ſemper ſalutabat. In Comœdiis, nova Omphale, & Deianira, & Juno *nominatur. Cratinus diſertè* pellicem *appellavit*: *his verbis*: &c. *Adeo autem celebrem & nobilem fuiſſe memorant Aſpaſiam, ut qui cum Rege Perſarum de regno bellum geſſit Cyrus, eam quam ex pellicibus præcipuè adamabat, vocaverit* Aſpaſiam: *cui fuerit antè* Milto *nomen.*

10 Aſpaſiam violatæ religionis, & quòd liberarum feminarum quibus Pericles uteretur, faceret lenocinium, ab Hermippo Comico accuſatam, narrat deinde Plutarchus: qui & Periclis precibus judicio ereptam ſcribit.

Dialogum, cui titulus Ἀσπασία, ſcripſiſſe Antiſthenem Socraticum, teſtatur Laërtius: ad quem nos vide.

Exſtabat Romæ non ita pridem in Dactyliotheca Feliciæ Rondaninæ, feminæ primariæ, vetus iaſpis annularis, in qua ſub nomine ΑΣΠΑΣΟΥ, ſcalpta erat imago mulieris formoſæ, longis capillis ſuper pectus & humeros defluentibus; monili & inauribus ornatæ, & caſſide ac ægide armatæ: In galea, equorum quadriga depicta conſpiciebatur: ac ſuper quadrigam, Pegaſum & Sphyngem cernere erat. Caninius & Bellorius, qui eam imaginem exhibuerunt; hic, in ſuis veteribus illuſtrium virorum Imaginibus, ille, in ſua Iconologia; in ea fuere ſententia ut exiſtimarent illam feminam, Aſpaſiam eſſe Mileſiam, Socratis magiſtram. Sed doctorum virorum pace liceat dixiſſe, quomodo Ἄσπασος pro Ἀσπασία dici poſſit, equidem non video. Addo, Ἄσπασος nuſquam in veterum libris reperiri: quod ſi reperiretur, nomen foret

foret viri, non mulieris. Ἀσπασίω, pro Ἀσπασίῃ, ferri poſſet. Et, puto, Ἀσπασιοῦς, in generandi caſu, dicere voluit ſcalptor: debuit certè.

DIOTIMA. Docuit Socratem Philoſophiam 11
amatoriam: quod teſtatur Socrates ipſe apud Platonem in Sympoſio. De Philoſophia amatoria legendi Platonici; & Maximus Tyrius in primis. De Diotima, præter Platonem dicto loco, videndus Lucianus in Imaginibus.

BERONICE. Photius in Bibliotheca, ubi 12
Philoſophos enumerat à quibus Stobæus Apophthegmata accepit, Beronicen recenſet. Beronices nomine, Reginæ quatuor fuere; ſed quæ nihil ad Beronicen noſtram: quæ & ipſa diverſa videtur à Pherenice illa, de qua Valerius Maximus, Plinius, & Pauſanias: cui ſoli omnium feminarum gymnico ſpectaculo intereſſe permiſſum eſt, cùm ad Olympia filium Euclea certamen ingreſſurum adduxiſſet, Olympionice patre genita, (id eſt, Olympici certaminis ſæpe victore) fratribus eamdem palmam aſſecutis, latera ejus cingentibus. *Beronice*, *Berenice*, & *Pherenice*, idem nomen eſt.

PAMPHILA. Epidauria, ex Ægypto; So- 13
teridæ, Grammatici celeberrimi, filia. Ἐπιδαυρίαν σοφὴν eam vocat Suidas. Et Photius libros ejus philoſophicis rebus refertos fuiſſe ait. Scripſit Miſcellaneorum libros octo: de quibus Photius in Bibliotheca. Eos triginta tres fuiſſe teſtatur Suidas: qui & plura alia ſcripſiſſe dicit: Epitomen Cteſiæ, Epitomas Hiſtoriarum, de Controverſiis, & περὶ ἀφροδισίων. Vixit Neronis temporibus. Ejus teſtimonio

fre-

frequenter utitur Laërtius. Citat & eam Gellius libro xv. capite 17. & 23. Ei Soteridas pater Commentarios ſcripſit ſuos. Videndus Suidas in Σωτηρίδας. Nupſit Socratidæ: quod teſtatur Suidas in Παμφίλη. Et cum eo annos tredecim conjuncta fuit, inquit Photius.

14 CLEA. Huic Plutarchus librum de Mulierum virtutibus nuncupavit: in quo eam in librorum lectione verſatam fuiſſe ait. Ait & cùm ipſa optimam Leontidem mortuam amiſiſſet, quam ejus matrem fuiſſe conjicimus, cum ea ſe colloquium habuiſſe non expers philoſophicæ conſolationis. Inde Philoſophiæ deditam ſuſpicamur.

15 EURYDICE: Uxor Polliani. Huic ſimul & Polliano Conjugalia Præcepta ſua ſcripſit Plutarchus: qui & eam in Philoſophia educatam ait. Filiam Plutarchi fuiſſe putat Jonſius libro 3. de Scriptoribus Hiſtoriæ Philoſophicæ capite 6. quod unde collegerit, neſcire me fateor. Alia autem Eurydice hæc noſtra ab illa Eurydice, quæ barbara cùm eſſet, &, ut eam Plutarchus vocat, τειτβάρβαρ@, (erat Illyria, & Hierapolietis) tamen ut natos erudiret, provecta jam ætate diſciplinis animum applicuit: qua de re exſtat nobile ejus epigramma apud Plutarchum in libro de liberis educandis extremo.

16 JULIA DOMNA: uxor Severi Imperatoris. De ea ſic Dio Caſſius, Hiſtoriarum libro 75. extremo: Φιλοσοφεῖν ἤρξατο καὶ Σοφισταῖς συνημέρευεν. *Philoſophari cœpit: & cum Sophiſtis dies tranſigebat.* Inde Φιλόσοφος dicitur Philoſtrato in Philiſco. Ἀντιπατρος δὲ ὁ

τῆς Φιλοσόφου παῖς Ἰουλίας. *Antoninus erat filius Juliæ Philoſophæ*: ſermo eſt de Antonino Caracalla. Ita ibi legendum ex optima emendatione Claudii Salmaſii, ad Ælium Lampridium. Màlè anteà legebatur ὁ τοῦ Φιλοσόφου. Pergit Philoſtratus: ubi de eodem Sophiſta: καὶ προσρυεὶς τοῖς περὶ τὴν Ἰουλίαν Γεωμέτραις καὶ Φιλοσόφοις, εὕρετο παρ᾽ αὐτῆς διὰ τοῦ βασιλέως τὸν Ἀθήνησι θρόνον. Id eſt, *Juliæ favore, Philiſcus ab Imperatore Caracalla obtinuit Athenis Cathedram Philoſophicam.* Nam & ibi quoque ſic legendum ex ejuſdem Salmaſii emendatione, pro eo quod legebatur παρ᾽ αὐτοῖς. Juliæ Imperatrici notus fuit Philoſtratus, cum aliis Sophiſtis qui circa illam totos dies hærebant: nam circa illam Sophiſtas frequenter hæſiſſe, teſtatur Tzetzes Chiliados ſextæ hiſtoriâ quadrageſimâ quintâ.

Patriâ fuit Syra, ex urbe Emeſſa. Ex Sy- 17
ria adductam, duxit Severus. Spartianus in Severo: *Quum amiſſa uxore, aliam vellet ducere, genituras ſponſarum requirebat: ipſe quoque Matheſeos peritiſſimus. Et cùm audiſſet eſſe in Syria quamdam quæ id genituræ haberet ut Regi jungeretur, eamdem uxorem petiit.*

Poſt mortem Severi, nupſiſſe volunt Antonino Caracallæ privigno ſuo. Spartianus in Caracalla: *Intereſt ſcire, quemadmodum novercam ſuam, Juliam, uxorem duxiſſe dicatur. Quæ cùm eſſet pulcherrima, & quaſi per negligentiam ſe maxima corporis parte nudaſſet, dixiſſetque Antoninus*, Vellem, ſi liceret, *reſpondiſſe fertur*, Si libet, licet. An neſcis te Imperatorem eſſe, & leges dare, non accipere? *Quo audito, furor inconditus ad effectum criminis roboratus eſt: nuptiaſque*

ejus

ejus celebravit: quas, ſi ſciret ſe leges dare, verè ſolus prohibere debuiſſet: matrem enim (non alio dicenda erat nomine) duxit uxorem. Ad parricidium junxit inceſtum: ſiquidem eam matrimonio ſociavit,
18 *cujus filium nuper occiderat.* Accedunt Spartiano Aurelius Victor, Eutropius, Oroſius. Sed falſos omnes fuiſſe, teſtantur teſtes omni exceptione majores, Oppianus, Herodianus, Philoſtratus; Scriptores Juliæ *σύγχρονοι:* qui uno ore Juliam Caracallæ matrem dixerunt: non novercam. Accedunt veteres nummi & veteres Inſcriptiones, idem teſtificantes: ut jam dubitet nemo, Caracallam filium Juliæ Domnæ fuiſſe, non privignum. Quod jam pridem notatum viris doctis, Caſaubono & Salmaſio ad Hiſtoriam Auguſtam, Triſtano in Commentariis Hiſtoricis, Spanhemio in Diſſertatione VII. de Præſtantia & Uſu Numiſmatum, Sponio in Miſcellaneis eruditæ Antiquitatis, & nuper Valenti in Numiſmatis, ubi de Septimio Severo, Julia Pia, & Antonino Caracalla.

19 Domna cognominabatur. Oppianus *Κυνηγετικῶν* primo, ubi de Antonino Caracalla, cui opus ſuum nuncupavit:

Τὸν μεγάλη μεγάλῳ φυτήσατο Δόμνα Σεβήρῳ.

Δόμνα enim hoc loci non eſt *δέσποινα*, quod volebat Scipio Gentilis libro 2. Parergon Juris capite 22. & Rittershuſius ad Oppianum: ſed nomen proprium, ſive potiùs cognomen. Vide nos, ſi placet, in Amœnitatibus Juris capite 25. Addo, Iſidori, Philoſophi illius celeberrimi, cujus Vitam ſcripſit Damaſcius, uxorem, vocatam fuiſſe *Δόμναν.* Vide excerpta Vitæ illius, apud Photium.

Soro-

Sororem habuiſſe Juliam Mæſam, diſcimus ex Herodiano in Caracalla, & Capitolino in Opilio Macrino. Id nominis apud Syro-Phœnicas *Solem* ſignificare, ſcripſere Triſtanus & Patinus.

MYRO. De ea ſic Suidas: Μυρώ, Ῥοδία, Φιλόσοφος. Scripſit Chrias mulierum Reginarum. 20
Scripſit & Fabulas. Auctor Suidas. Alia eſt à Myro, Poëtria illa celeberrima, filia, aut matre Homeri, Poëtæ Tragici, unius de Pleïade: fuit enim hæc Byzantia; ut eſt apud Suidam. Byzantiam quoque eam facit Athenæus libro XI. cap. XII. & Euſtathius in Homerum ad Iliados α. verſu 310. ſed ubi Μοιρώ, non Μυρώ nuncupatur. Scripſit autem, ut hoc prætereundo dicam, verſus Elegiacos & Melicos, teſte Suida: & opus cui titulus Anemoſyne, teſte Athenæo: & librum de Dialectis, teſte Euſtathio.

SOSIPATRA. Ex Aſia: mulier docta, di- 21
ves, formoſa, generoſa. Duxerat Euſtathium, Præfectum Cappadociæ: poſt cujus mortem amata fuit à Philometore, cognato ſuo. Hæc, & plura, Eunapius: ex quo, Philoſopham fuiſſe, diſces: qui & liberos ſuos τὰ φιλοσοφούμενα docuiſſe teſtatur.

ANTHUSA. De ea, hæc Photius in Biblio- 22
theca, ubi de Excerptis è Damaſcio de Vita Iſidori, Philoſophi: *Divinationem è nubibus, ne auditu quidem Antiquis notam, mulierem quamdam*, Anthuſam, *nomine, quæ Leonis Romanorum Imperatoris vixit tempore, refert inveniſſe. Quæ in Ægis Ciliciis nata dicebatur, originem primam à Cappadocibus habitantibus ad Comanum, montem Oreſtiadum, trahens, referens genus ſuum ad Pelopem.*

lopem. Hæc ſollicita de viro, cui militare aliquod munus demandatum, quique ad bellum Siculum cum aliis miſſus erat, oravit in ſomno ut futura cognoſceret: & oravit ad Solem orientem verſa. Pater verò ejus in ſomnis juſſit illam ad Solem etiam occidentem orare. Et illa orante, per ſerenum ſubitò nubes circa Solem orta eſt: & deinde aucta, in hominem formata eſt; alia verò nubes orta, & in æqualem creſcens magnitudinem, in leonem ferum mutata eſt. Leo verò, ingenti hiatu oris facto, hominem deglutiit. Species illa hominis è nube facta, Gotho fuit ſimilis. Nam pòſt paulò Leo, Rex, Ducem Gothorum, Aſperem, & filios, fraudulenter necavit. Ex illo tempore in hunc uſque diem Anthuſa aſſiduè meditata eſt, qua ratione è nubibus prædicere divinando poſſet.

Gaffarellus, rerum curioſarum inauditarum cap. 2. in nubibus plurima legi poſſe contendit.

Cùm nubium contemplatio pars ſit Phyſices, & Phyſice pars Philoſophiæ; & Aſtrologia, auctore Ariſtotele libro XII. Metaphyſicorum capite 8. ſit Philoſophia quædam theoretica, Anthuſam illam mulieribus Philoſophis addere placuit. Cui addenda &

23 AGANICE, filia Hegetoris Theſſali: quæ perita pleniluniorum, in quibus deficit lumine luna, cùm præcepiſſet ratiocinatione quo tempore luna in umbram illapſura foret, mulieribus perſuaſit ſe lunam cælo poſſe deducere. Auctor Plutarchus in Præceptis conjugalibus.

24 EUDOCIA: Athenienſis: priùs ATHENAÏS dicta: Heracliti, Athenienſis Philoſophi, ſive, ut alii volunt, Leontii Sophiſtæ filia: uxor Imperatoris Theodoſii Junioris. De ea ſic Au-

Auctor Chronici Paſchalis ad Olympiadem ccc. *Cùm adoleſceret Theodoſius, junior Auguſtus, vivo patre in palatio apud patrem educabatur: & cum eo, poſt mortem patris inſtituebatur Paulinus quidam adoleſcentior, Comitis cujuſdam Domeſticorum filius. Amabat autem ipſum Theodoſius. Et cùm jam in virum adoleviſſet junior Auguſtus, cupiebat ducere uxorem: eoque nomine ſæpe interpellabat Pulcheriam Auguſtam, ſororem: quæ fratris ſtudioſa, abſtinebat à nuptiis. Pulcheria verò laborabat in circumſpiciendis plurimis puellis, patritio ſanguine aut regio natis: quas educari volebat in Regia. Huic quippè dixerat Theodoſius,* Reperire deſidero virginem formâ eximiâ, quæ cunctarum virginum Conſtantinopolitanarum pulchritudinem deleat: & quæ ſanguis ſit regius. Sed ſi illa natalibus ſit regiis, forma non ſit præcellenti, nec dignitatem, nec ſtirpem regiam, nec opes curo: quæ laudatiſſimâ fuerit formâ, quocumque edita ſit genere, hanc expeto. *Quod Pulcheria Auguſta* 25 *audiens, in omnes terrarum partes qui talem virgigem quærerent, ſollicita dimiſit. Sed & ipſe Paulinus, Theodoſii ſocius & amicus, ut ea quoque in re Theodoſio gratificaretur, & laborabat, & circumcurſitabat. Accidit autem ut Græca virgo forma & doctrina ſingulari,* Athenaïs, *nomine, Heracliti Philoſophi filia, Conſtantinopolim veniret. Quam urbem petiit, amitam quamdam ſuam conveniendi causâ: hac videlicet occaſione: Heraclitus Philoſophus, Athenaïdos pater, duos habebat filios, Valerianum & Geneſium. Moriturus teſtamentum fecit, quo duos illos filios heredes ſcripſit. De Athenaïde verò, ita ille in teſtamento:* Deſideratiſſimæ filiæ meæ dari volo centum nummos dumtaxat: ſufficit enim illi for-

ma

ma & eruditio, quibus univerſum ſexum ſuum antecellit. *Atque ita deceſſit. Poſt cujus mortem, teſtamento aperto, cùm ſe Athenaïs præteritam intellexiſſet, rogabat fratres, utpote majores natu, illorumque advoluta genubus ſupplex petebat, ne vellent rationem habere teſtamenti, ſed tertiam paternæ hereditatis partem ſibi traderent: cùm diceret, ſe nihil peccaſſe: eoſque non ignorare, quomodo ergà*
26 *communem patrem affecta ſemper fuiſſet.* Et neſcio, *inquiebat*, cur me moriturus pater exheredem reliquerit, & mihi meam in ſuis bonis portionem inviderit. *At fratres preces ejus contempſere: iratique, domo paterna eam expulerunt. Athenaïda excepit ejus matertera: nec ſolùm ut pupillam, ſed quòd etiam virgo eſſet, & ſororis filia, eam tutata eſt. Et hanc poſtmodum ſecum ad amitam, Heracliti ſororem, deduxit. Ambæ Athenaïdos cauſam ſuſceperunt: & actionem adversùs fratres ejus inſtituerunt. Et religioſiſſimam Principem Pulcheriam, Theodoſii ſororem, adeuntes, eam docuerunt quomodo à fratribus tractata fuiſſet Athenaïs; ſimulque ei Athenaïdis eloquentiam commendârunt. Cumque Auguſta Pulcheria eam adeo forma & eruditione, & eloquentia præcellentem cerneret, interrogavit ipſius cognatos an ipſa virgo eſſet. Poſtquam autem, & virginem, à patre cuſtoditam, & longa inſtitutione Philoſophiæ ſtudio eruditam intellexit, juſſit illam unà cum aliis matronis, ac Cubiculariis cuſtodiri, atque in Regia manere: ſeſe materteræ ejus ac amitæ petitionem accipere dictitans.*
27 *Mox ad fratrem Theodoſium Imperatorem accedens*, Inveni, *inquit*, adoleſcentulam puram; egregiè ornatam; ſubtili frontis deſcriptione, ac lineamentis decentibus; decoro naſo;

ſo ; niveo candore ; oculis magnis ; ſingulari gratia ; comâ criſpâ & flavâ ; maturo inceſſu ; eruditam ; Græcanicam virginem. *Quod ſimul ac audivit Theodoſius, arſit, ut qui juvenis eſſet : & accerſito ſocio & amico Paulino, petivit à ſorore Pulcheria, ut ſub prætextu negotii, Athenaïda in cubiculum ejus adduceret, quam per velum ipſe & Paulinus ſpectarent. In cubiculum Pulcheriæ Athenaïs introducta eſt. Placuit Theodoſio : ſtupente & eam Paulino : qui eam Chriſtianam fecit : erat enim Pagana, Græcâ religione : & appellavit* Eudociam.

Eamdem hiſtoriam, ſed paullò aliter, narrat 18 Socrates libro VII. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, capite 21. his verbis : *Cùm igitur tam illuſtris victoria* (ſermo eſt de Romanorum contra Perſas victoria) *divinitus data eſſet Romanis, multi eloquentiâ præſtantes viri in laudem Imperatoris Panegyricas Orationes conſcripſerunt, eaſque publicè recitârunt. Ipſa quinetiam Imperatrix, Theodoſii Junioris uxor, heroico verſu poëmata compoſuit. Erat enim admodum erudita : utpote Leontii Sophiſtæ filia, à patre edocta, & in omni literarum genere inſtituta. Hanc cùm Imperator Theodoſius ducturus eſſet, Atticus, Epiſcopus, Chriſtianam fecit : Et in baptiſmo, pro* Athenaïde, Eudociam *nominavit.*

Et Evagrius libro I. cap. 20. *Theodoſius*, inquit, 19 *Eudociam domo Athenienſem, formâ elegantem, nec ignaram artis poëticæ, interventu Pulcheriæ, ſororis ſuæ, uxorem duxit, cùm illa ſalutari lavacro priùs tincta fuiſſet.* &c. *Eudocia verò diu poſteà dum ad ſanctam Chriſti, Dei ac Domini noſtri, civitatem pergeret, venit Antiochiam : ubi cùm*

cùm publica verba feciſſet ad Populum, Orationem ſuam hoc verſu clauſit,

Ὑμετέρης γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι.

Et cupio & lætor veſtro me ſanguine natam:

Colonias ſignificans quæ illuc deductæ ex Græcia. &c. *Quam ob cauſam Antiochenſes ſtatuâ ex ære fabrefactâ eam honorârunt: quæ integra etiamnum manet.*

30 Accedat Nicephorus. *Pulcheria Auguſta*, inquit ille libro XIV. capite 23. *quòd honeſtatis ſtudioſa eſſet, cùm Imperator jam ad ætatem maturam perveniſſet, ut ei conjugem matrimonio jungeret, deliberavit: & generis cujuſque & familiæ puellas; eas etiam quæ ex Gentibus, formâ, divitiis, & aliis dotibus præclaræ eſſent, diſpexit. Atque hæc cùm ageret, percommodè accidit, ut mulier quædam cui nomen* Athenaïs *erat, adhuc virgo, ex Athenarum urbe ad Auguſtam veniret. Ea Leontii Philoſophi filia; & quidem ingenioſiſſima; omni genere, non ſolùm Græcarum literarum, ſed etiam Latinarum, à patre erudita, tantùm in Philoſophia effectrice ſimul & contemplatrice, atque ea quoque quæ circa dicendi artem, probationeſque & confutationes verſatur, quan-*
31 *tum alius nemo profecit. In Aſtronomia etiam, Geometria, & numerorum proportionibus, plus quàm alius ætate ſua quiſquam, eſt aſſequuta: Hanc ubi pater ita educavit atque inſtituit, moriturus ille filios ſuos, Valerium & Aëtium, bonorum ſuorum heredes reliquit: filiam autem exheredavit: formam illi ſuam atque eruditionem ſufficere dicens. Cùm verò res ei domi anguſta eſſet, ad Pulcheriam Auguſtam de fratrum injuria conquerens, acceſſit:*

ſit. Illa prudentiam, venuſtatem, & miram in rebus omnibus, ut ita dicam, dexteritatem puellæ cùm cognoviſſet, fratri eam connubio conjungendi conſilium cepit. Atque ubi ei ut Chriſtianorum ſacra coleret, perſuaſit, accito Attico, Epiſcopo, divinum ei baptiſmum adhiberi fecit in Stephani Protomartyris templo: & in filiæ locum ſibi arrogatam, uxorem fratri dedit; pro Athenaïde, Eudociam *cognominatam.*

Obſervabis obiter, Eudociæ patrem qui Chro- 32
nici Paſchalis auctori *Heraclitus* dicitur, *Leontium* dici Socrati, Nicephoro, & Zonaræ. Sed & ipſa, Λεοντὰς, hoc eſt, *Leontii filia*, dicitur in diſticho adſcripto in fine Metaphraſeos Octateuchi: de qua infrà.

Etiam ejus fratres, *Valerius* & *Aëtius* à Socrate & Nicephoro appellantur, quos *Valerium* & *Geneſium* vocat auctor dicti Chronici. Sed Zonaras, Annalium libro XIII. *Geneſium* & *Valerium* eos quoque nominat. Addit, Eudociam Præfecturam Illyriorum ab Imperatore pro Geneſio impetraſſe, Valerio, Magiſtri honorem donaſſe: neque illis iratam fuiſſe: niſi enim ab iis expulſa fuiſſet, non veniſſet Conſtantinopolim, ubi ad ſupremos honores pervenit; inquiebat illa.

Obſervandum & *Poëtriam* Socrati ac Evagrio 33
dici Athenaïda, quæ *Philoſopha* dicitur Auctori Chronici Paſchalis. De Romanorum contra Perſas victoria, in laudem Theodoſii conjugis, heroïcis verſibus poëma ſcripſiſſe, intelleximus ex Nicephoro. Sunt qui eam Centonem de Chriſto Salvatore noſtro feciſſe dicant, qui vulgò Probæ Falconiæ tribuitur:

qua de re videndus Lilius Gyraldus. Scripſit Zonaras, Centones Homericos opus Patricii cujuſdam imperfectum & indigeſtum fuiſſe, illudque Eudociam abſolviſſe & digeſſiſſe. Conſtat eam ſcripſiſſe Græcè, heroïco carmine, libris octo, Metaphraſim Octateuchi, necnon Metaphraſim Zachariæ & Danielis, Prophetarum; & libros tres de Sancto Cypriano Martyre: quibus de poëmatiis, videndus omnino Photius in Bibliotheca.

34 SANCTA CATHARINA. Sanctam Catharinam, Alexandrinam, Virginem & Martyrem, quæ ſub Maxentio Imperatore vixerit, in rebus Philoſophicis verſatiſſimam, Paganos Philoſophos validiſſimis fregiſſe argumentis, eoſque ad Religionem Chriſtianam amplectendam, rationibus ſuis adegiſſe, vulgus Chriſtianorum credit. Exſtat ſcilicet ejus Martyrii Hiſtoria Græcè ſcripta apud Simeonem Metaphraſten, in qua non ſolùm id ipſum narratur, ſed & ipſa ſe Rhetoricen, & Philoſophiam, & Geometriàm, aliaſque diſciplinas, didiciſſe ait. Atque hinc eſt quòd Philoſophiæ Profeſſores Pariſienſes Sanctam Catharinam ſibi patronam elegerint, ejuſque feſto die Schola vacet Pariſienſis: quas ferias, exemplo Pariſienſis, ceteræ celebrant Scholæ.

35 Qui ejus Virginis meminit Scriptor antiquior, fuit Græcus Scriptor Anonymus Vitæ Sancti Pauli Latrenſis, Eremitæ, domo Elæenſis prope Pergamum, fato functi anno 956, die 15. menſis Decembris, in Monaſterio Aphapſenſi, in finibus Phrygiæ. Sed eam Scriptor ille *Æcaterinen* vocat, non *Catharinam.*

Verba

Verba ejus ſunt, ex interpretatione Jacobi Sirmondi, qui eam Vitam à ſe in Sforziana Bibliotheca Romæ repertam, in gratiam Cardinalis Baronii Latinitate donavit : *Aliorum quidem Sanctorum memoriæ hilaritatis anſam Paulo dabant : Martyris verò Æcaterinæ non ſolùm voluptate Sanctum replebat, ſed propemodum exultatione & tripudio.* Quem Scriptorem Baronius Annalium tomo x. *Scriptorem fidelem* appellat. *Æcaterine* quoque dicitur Euthymio, Monacho Zygabeno, in ſuis ad Pſalmos Enarrationibus, ad Pſalmum 44. qui liber manu exaratus adſervatur in Bibliotheca Regia, necnon in Bigotiana. Præfationem dicti libri edidit Lemonius, in Variis Sacris. Vixit Euthy- 36
mius ille circa initium ſæculi decimi quarti. Αἰκατερὶν nuncupatur in Tabella Græcanica antiqua quam exhibuit V. Cl. Carolus Ducangius in fine Gloſſarii, ad Scriptores mediæ & infimæ Latinitatis : in qua depicta cernitur geſtans coronam regiam in capite, & veſte induta conſulari. Quod admonet me, ut legentes moneam, regio genere ortam dici, in Martyrio ſuprà memorato. *Mulier quædam pia, nomine* ÆCATERINA, *ætate juvenis, pulcra ſpecie, quæ genus ducebat ex ſanguine regio, omnem autem & externam & noſtram Scripturam perlegerat, multis ancillis comitata degebat Alexandriæ*, inquit Simeon Metaphraſtes ad xxv. Novembris, interprete Gentiano Herveto. Sed ad rem. Exſtant in Bibliotheca Colbertina ſeptem codices manuſcripti Martyrii Sanctæ Catharinæ, ſignati 413. 569. 622. 850. 3048. 4530. 5823. in quibus & ea conſtan-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EM.

tiſſimè Α'ικατερίνη appellatur. *Æcatherina* quoque dicitur Molano, in ſuis ad Uſuardum
37 Additionibus. At verò in Calendario Græco pervetere dictæ Bibliothecæ, ſignato 5149. ΕΚΚΑΤΕΡΙΝ ad 24. Novembris nuncupatur. *Catharinam* poſteriores dixerunt: credo, quia nominis *Æcaterinæ*, *Æcaterinos*, *Eccaterinos*, originem ignorarent: quid enim αἰκατερίνη, αἰκατερὶν, ἐκκατερὶν, ſignificent, ignoratur. Conſtat non eſſe voces Græcas. Sed neque voces eſſè Arabicas, ut volunt quidam; quòd Sancta Æcaterina in altero montis Sinai jugo ſepulta fuerit; in quo etiamnum Monaſterium exſtat, illi dicatum; docuit me Euſebius Renaldotus, vir Arabicæ Linguæ, ſi quis alius, intelligentiſſimus. *Catharina* certè in omnibus Eccleſiaſticis Breviariis nuncupatur, necnon apud Baronium in Martyrologio. Apud Pachymerem, in Andronico, libro 2. capite 18. & libro 3. capite 1. Catharina, filia unica Philippi, Imperatoris Conſtantinopolitani titulo tenus, quæ poſtea Carolo Valeſio Comiti nupſit, Α'ικατερίνα appellatur. Unde colligere eſt, *Catharinam* & *Æcaterinam* idem nomen eſſe.

38 Atque hæc de nomine Sanctæ Catharinæ. Nunc de hiſtoria videamus. Eam falſi arguere videtur Baronius. Ita enim de ea ille in Annalibus ad annum 317. ſectione 23. *Cùm doleamus ab Euſebio prætermiſſa, magis angimur ab incerto Authore, quò fuſiùs, eò minùs fideliter quàm par eſt, Acta ejuſdem nobiliſſimæ Martyris fuiſſe conſcripta. Præſtat namque in rebus Martyrum, aliorumque Sanctorum, multa deſiderari, quàm omni*

omni ex parte nutantia plurima cumulari. Meliùs enim conſulitur Eccleſiaſticæ veritati, rerum, quæ non adeo exploratæ, ſilentio, quàm mendacio, veris licèt admixto, atque adulteratæ orationis eloquio. Ut meritò eam, tamquam fabuloſam, ex Breviario Pariſienſi, juſſu illuſtriſſimi Franciſci Harlæi, Archiepiſcopi Pariſienſis anno 1680. reformato, ejecerint, qui ejus reformationi operam dederunt, Viri doctrina & pietate illuſtres, Jacobus de Sancta-Bova, Profeſſor Theologus Sorbonicus; Guillelmus Bruneterius, tunc Archidiaconus de Bria in Eccleſia Pariſienſi, hodie Epiſcopus Santonenſis; Claudius Caſtellanus, Canonicus Pariſienſis; Nicolaus Gobilio, Doctor Sorbonicus, & Parochus Sancti Laurentii apud Pariſios; Leonardus Lametus, Doctor Navarricus, tunc Canonicus Pariſienſis, nunc Parochus Sancti Euſtachii apud Pariſios; Claudius Amelina, Archidiaconus Pariſienſis; Nicolaus Coquelinus, Cancellarius Pariſienſis; & Nicolaus Tornoſus, Theologus & Concionator eximius.

ANNA COMNENA: Alexii Imperatoris fi- 39
lia: uxor Nicephori Bryennii, Cæſaris. Philoſophiam ſe attigiſſe, ſcribit ipſa Alexiados libro XV. Et eam Nicetas, in Joanne Comneno, Philoſophiæ, Diſciplinarum omnium parenti, deditam, & omnibus artibus eruditam fuiſſe ſcribit. Sed & Zonaras Annalium libro XVIII. ubi de Bryennio, ejus conjuge, hæc de ea habet, *ἦν γὰρ καὶ λόγοις προσκείμενος ἀνὴρ, καὶ ἡ σύνοικος δὲ οἱ οὐδὲν ἧττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἐκείνου τῆς ἐν λόγοις παιδείας ἀντείχετο, καὶ τὴν γλῶσσαν εἶχεν ἀκριβῶς ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον.*

Ταῦτα δ' αὐτῇ προσεγένετο φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ· προσετεθήκει γὰρ ταῖς βίβλοις, καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὡμίλει αὐτοῖς. Erat autem & ipſe ſtudiis doctrinarum deditus: & uxor ejus in iiſdem operam nihilo minorem, ac potiùs majorem, ponebat: exquiſitè Atticiſſans: ingenioque prædita acutiſſimo ad abſtruſiſſimas quaſque contemplationes: eam facultatem, partim naturæ bonitate, partim induſtriâ, conſecuta: affixa enim erat libris: & eruditorum conſuetudine haud obiter utebatur.

40 EUDOCIA: uxor Conſtantini Palæologi Deſpotæ, ejus, qui ſecundus filius fuit Palæologi Imperatoris: de qua hæc Nicephorus Gregoras libro VIII. Hiſtoriarum capite 5. *ἦν δὲ καὶ σοφίας τῆς θύραθεν οὐκ ἄμοιρος ἡ γυνή· ἦν γὰρ ἰδεῖν αὐτὴν πάντα καὶ παντοῖα ῥαδίως κατὰ καιρὸν ἐν τῇ ὁμιλίᾳ διὰ γλώττης προφέρουσαν, ὅσα τε αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἀνεγνώκει, καὶ ὅσα λεγόντων ἄλλων ἀκήκοει· ὡς Θεανώ τινα Πυθαγορικὴν καὶ Ὑπατίαν ἄλλων ὀνομάζεσθαι ταύτην πρὸς τῶν ἐφ' ἡμῶν σοφωτέρων. Neque expers erat Philoſophiæ externæ. Et elegantiâ formæ, & facundiæ ſuavitate, & morum comitate, excellebat. Erat & humanioribus literis erudita: & in colloquiis, varia quæ ipſa legerat, aut quæ ex aliis audierat, lubenter proferebat: ut altera Theano Pythagorica, & altera Hypatia, ab eruditis appellaretur.*

41 PANYPERSEBASTA. Filia fuit Theodori Metochitæ, qui, imperante Andronico ſeniore, magnus fuit Logotheta. Eam Imperator fratris ſui filio Joanni Panyperſebaſto deſpondit: unde Panyperſebaſta nominatur Nicephoro Gregoræ, Hiſtoriæ Romanæ libro octavo. Idem Gregoras ibidem, habitam ab ea Orationem refert;

fert : ex qua conjicere eſt fuiſſe eam Philoſo-
pham. Atque ipſe quidem Gregoras , ita de
ea loquitur : ἦν γὰρ αὐτὴ νεάζουσα μὲν τὰ τῆς ἡλι-
κίας , ἀλλ᾽ οὖν ἐπὶ μέγα συνέσεως ἥκουσα , καὶ γλῶτταν
παρὰ τῆς φύσεως εὐτυχήσασα , οὐκ αὐτῇ μᾶλλον ἢ
Πυθαγόρᾳ καὶ Πλάτωνι , καὶ τῶν σοφῶν τοῖς τοιούτοις
μάλα προσήκουσαν. *Erat autem illa ætate quidem
juvenis , ſed quæ ad tantam pervenerat prudentiam ,
ut quæ à natura contigerat illi dicendi facultas , non
eam duntaxat , ſed & Pythagoram & Platonem , &
quoſcunque alios deceret Philoſophos.* Alibi *Caſa-* 42
riſſam vocat : nam ejus vir primùm Panyper-
ſebaſti , deinde & Cæſaris dignitate ornatus eſt.
Viro apud Triballos mortuo , miſſus eſt ad
ipſam , & ad Triballorum Regem , legatus
Gregoras , quò ipſam ſolaretur viri morte affli-
ctam , & Byzantium redire compelleret. Præ-
ceptorem habuit toties memoratum Gregoram :
apud quem plura de ejus ingenio , eruditione ,
eloquentia legere eſt. Ex Joanne Panyperſe-
baſto filiam genuit , quæ Cralo Slaviæ , id eſt
Triballorum Regi nupſit. KRAL , vox eſt
Slavica , quæ *Regem* ſignificat. Ea hodie Tur-
corum Imperator Electores Imperii in literis
compellat ; & quâ non ita pridem ipſum Ger-
manorum Imperatorem compellabat.

NOVELLA ; *Juriſperita.* Quod Novellam , 43
Juriſperitam , Philoſophas inter recenſeo , fa-
cit Ulpianus , qui in Lege prima , Digeſtis de
Juſtitia & Jure , Juriſconſultos *Philoſophos* vo-
cat , *veram , non ſimulatam , Philoſophiam affe-
ctantes.*

Fuit hæc Johannis Andreæ , Anteceſſoris Bo-
nonienſis celeberrimi , filia. De ea rem miram

 narrat

narrat Chriſtina Piſana, in libro, cui titulus *civitas Mulierum*, parte 2. cap. 36. quam hîc referre non gravabor: referam autem ipſius Chriſtinæ verbis, ne mihi in re, quæ fidem excedit, non habeatur fides.

Pareillement, à parler de plus nouvaux temps, ſans querre les anciennes Hiſtoires; Jean Andry, *ſolempnel Légiſte à Boulogne la Graſſe, n'a mie ſoixante ans, n'eſtoit pas d'opinion que mal fuſt que femmes fuſſent lettrées: quand à ſa belle & bonne fille, que il tant ama, qui ot nom* Nouvelle, *fiſt apprendre lettres; & ſi avant ês Loix, que quand il eſtoit occupé d'aucune eſſoine, parquoy il ne pouvoit vacquer à lire les leçons à ſes Eſcholiers, il envoyoit Nouvelle, ſa fille, lire en ſon lieu aux Eſcholes en chayere. Et affin que la biauté d'icelle n'empeſchaſt la penſée des oyans, elle avoit une petite courtine au devant d'elle. Et par celle maniere, ſuppléoit & allégeoit aucunes fois les occupations de ſon pere; lequel l'ama tant, que pour mettre le nom d'elle en memoire, fiſt une notable Lecture d'un livre des Loix, qu'il nomma du nom de ſa fille*, la Nouvelle.

Hæc habui ex libro quem de educatione libero-
44 rorum ſcripſit ad Annam Borboniam, Ducis Longavillani uxorem, Vir clariſſimus & doctiſſimus, mihique amiciſſimus Claudius Jolius, Canonicus & Cantor Eccleſiæ Pariſienſis; qui & Chriſtinæ librum manu ſcriptum mecum communicavit.

Duxerat Johannes Milanciam; & ipſam mulierem eruditam; ex qua, præter Novellam, habuit Betinam, quæ Johanni à Sancto Georgio, Anteceſſori Bononienſi, nupſit. Apud Mugellum, agri Florentini oppidum natus, matrem habuerat

No-

Novellam: de cujus nomine, ejus filia *Novella* vocitata eſt. Et in utriuſque memoriam, quem inDecretalesCommentarium edidit;opus à Baldo mirè laudatum; *Novellas* appellavit. Ejus Vitam ſcripſit Guido Panzirolus, de Claris Legum Interpretibus lib. 3. cap. 19.

Chriſtina vixit apud Gallos, regnante Carolo V. Ejus honorificè meminerunt, Marotus in Poëmatiis, Verderius in Bibliotheca, & Johannes Mabilio in Itinere Italico.

HELOISA: Petri Abælardi, Theologi non 45 unius è multis, amica primùm; poſteà uxor; deinde Monialis ac Prioriſſa Monaſterii Argentolienſis prope Pariſios; & poſtremò, Monaſterii Paraclitenſis prope Novigentum ad Sequanam, anno MCXXX. ad annum MCLXIV. Abbatiſſa.

Philoſopham eam fuiſſe, docuit me, qui ejus & Abælardi Opera publici juris fecit, Franciſcus Ambroſius. *Heloiſſa*, inquit ille in Præfatione Apologetica pro Abælardo, *ut altera Suſanna, aut Eſthera, pulcra, & Deum timens; vetuſtiſſimos illos Montmoriantios legitima agnatione contingens; Canonici Pariſienſis non notha, ſed neptis: Pſalmos Hebraïcè perſonare ab incunabulis docta: clarum ſui ſexûs ſidus & ornamentum: tres illas Linguas, nec non Matheſin, Philoſophiam, & Theologiam, à viro ſuo edocta, illo ſolo minor fuit.*

De ejus & Abælardi amoribus Hiſtoriam, cùm ſit res omnibus nota, hìc narrare ſuperſedeo.

PLATONICÆ.

LASTHENIA; Mantinea: ex Arcadia: & AXIO- 46

THEA,

THEA, Phliaſia: Platonis diſcipulæ. De utraque Laërtius in Vita Platonis, Clemens Alexandrinus in quarto Stromateon, & Themiſtius in Oratione XII. quæ *Sophiſta* inſcribitur. Vide infrà in Pythagoricis.

47 ARRIA. Eam Auctor libri de Theriaca ad Piſonem capite 2. Platonis libris operam ſedulam dediſſe ait, & eo nomine Imperatoribus commendatam fuiſſe. Vixit ſub Alexandro Severo. quod rectè Jonſius in Hiſtoria Philoſophica obſervabat. Eam eſſe, mulierem illam φιλοπλάτωνα, cui Laërtius Hiſtoriam ſuam Philoſophicam nuncupavit, cum Reineſio exiſtimamus. Vide nos ad Proœmium Laërtianum.

48 GEMINÆ: mater & filia: Plotini, Philoſophi Platonici ſua ætate celeberrimi diſcipulæ. Porphyrius in Vita Plotini.

AMPHICHIA: Ariſtonis filia: uxor filii Jamblichi. Porphyrius ibidem. Fuit Jamblichus Porphyrii diſcipulus, qui diſcipulus fuit Plotini & Longini.

49 HYPATIA: Alexandrina: mulier in Philoſophicis & Mathematicis verſatiſſima: Theonis Alexandrini, Philoſophi, Geometræ, & Mathematici filia & diſcipula: patre & magiſtro doctior. Theonis cujuſdam, qui temporibus Ionici Sardiani Medici præſtantiſſimi magnum nomen in Galliâ conſecutus erat, meminit Eunapius in Ionico: quem de Theone noſtro ſunt qui interpretentur: ſed minus veroſimiliter, meâ quidem ſententiâ. At veroſimili omnino conjectura Theonem hunc noſtrum putabat Henricus Savilius, illum eſſe Theonem qui Ptolemæum interpretatus eſt: quod nos docuit Henricus Valeſius

leſius ad Hiſtoriam Eccleſiaſticam Socratis libro 7. capite 15. Idem & Iſmaëli Bullialdo, *qui numerat multitudinem ſtellarum, & omnibus eis nomina vocat*, Gallorum in rebus Aſtronomicis longè doctiſſimo, videbatur. Platonicæ autem 50
Sectæ addictam fuiſſe Hypatiam, diſcimus ex eadem Socratis Hiſtoria libro VII. capite 15. Socratis verba ex Valeſiana interpretatione infrà ponam: ſunt enim lectu digniſſima: *Mulier quædam fuit Alexandriæ, nomine* Hypatia: *Theonis Philoſophi filia. Hæc ad tantam eruditionem pervenit, ut omnes ſui temporis Philoſophos longo intervallo ſuperaret, & in Platonicam Scholam à Plotino deductam ſuccederet, cunctaſque Philoſophiæ diſciplinas auditoribus exponeret. Quocirca omnes Philoſophiæ ſtudioſi ad illam undique confluebant. Porrò præter fiduciam atque auctoritatem, quam ſibi ex eruditione comparaverat, interdum quoque cum ſingulari modeſtia ad Judices accedebat. Neque verò pudor erat ipſi, in media hominum frequentia apparere.* Quibus conſona habet Nicephorus libro XIV. capite 16. Nicephori verba, quia nos alia docent, non pigebit adſcribere; adſcribam autem Latinè: eſt enim locus prolixior. *Alexandriæ femina quædam* Hypatia *erat*, 15
patrem habens Theonem Philoſophum: à quo rectè inſtituta, tantùm diſciplinis excelluit, ut non ſolùm temporis ſui Philoſophos, verùm etiam qui longè antea exſtitiſſent, ſuperârit, & in Platonica Schola à Plotino deducta ſucceſſerit. Prompta illa erat quibuſcumque ſtudioſis diſciplinarum cognitionem proponere. Proinde, quicumque Philoſophiæ amore tenerentur, ad illam veniebant, non tantùm propter eam, quæ illi inerat, honeſtam, gravemque

in

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

in dicendo libertatem, ſed etiam quòd caſtè & prudenter principes adiret viros: nec indecorum eſſe videbatur, eam inter viros mediam adeſſe. Reverebantur & obſervabant eam omnes, propter excellentem pudicitiam. Et omnibus erat in admiratione, cùm ſe adverſus eam Invidia armavit. Quòd namque frequentiùs cum Oreſte, Præfecto Alexandriæ, verſaretur, calumniam id ei apud Cyrilli, Alexandrini Archiepiſcopi, Clerum peperit: perinde atque ipſa, quominus gratia Archiepiſcopum inter & Præfectum coaleſceret, impedimento eſſet. Quapropter ex illis nonnulli, flagranti Cyrillum proſequentes amore, quibus Petrus quidam, ex Lectorum ordine, præiit, redeuntem eam alicunde inſidiosè obſervantes, ex curru detraxerunt, atque in Eccleſiam quæ à Cæſare nomen habet, rapuerunt: atque ibi veſtibus nudatam, teſtarum fragmentis enecârunt: deinde membratim diſſectam in locum qui Cinaron *dictus eſt, duxerunt, atque uſtula-*
52 *runt.* Hypatiæ mortem ſimiliter narrat Socrates Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libro VII. capite 15. à quo ſua habuit Nicephorus. At Philoſtorgius, apud Photium, laceratam dicit ab Homoouſiaſtis: quo nomine à Photio impietatis arguitur. Id illi accidiſſe ex invidia orta ob eximiam peritiam rerum, præſertim Aſtronomicarum, ait Heſychius cognomento *Illuſtrius.*

Eam Syneſius magno habuit in pretio: & ad eam plures literas ſcripſit: quæ omnes τῇ Φιλοσόφῳ inſcriptæ ſunt. Epiſtolâ XVI. matrem, ſororem, & magiſtram, & benefactricem vocat, & ſi quæ eſt alia res appellatione honorifica. Decimâ quintâ, rogat eam ut ſibi baryllium faciendum curet. Ita hydroſcopium vo-

cant

cant ad aquarum puritatem cognoſcendam: qua de voce nos in Amœnitatibus Juris capite 41. Viceſimam quartam ſic orditur, *Quòd ſi Erebi vitâ functorum oblivia tangant, at ego illic vel caræ potero meminiſſe Hypatiæ.*

De ea honorificè meminit Gregoras Hiſto- 53
riæ libro VIII. capite 5. cujus verba ſuprà adduximus in Eudocia, uxore Conſtantini Palæologi Deſpotæ.

Formoſam fuiſſe ait Suidas, ſive potiùs Anonymus apud Suidam. Addit, cùm de auditoribus quidam eam deperiret, pannos menſibus fœdatos (φυλάκια vocabant ſui Alexandrini) illi oſtendiſſe, & dixiſſe, *Hoc quidem adamas, ô adoleſcens:* & ſic animum ejus ſanaſſe.

Uxorem fuiſſe Iſidori Philoſophi ait idem: qui tamen virginem permanſiſſe ſcribit. Etiam Iſidori uxorem eam facit Damaſcius in Vita Iſidori apud Photium: ubi & Hypatiam Geometriæ deditam dicit. De Iſidoro Philoſopho videndus Damaſcius, in Bibliotheca Photiana.

Scripſit Commentarium in Diophantum, Aſtronomicum Canonem, & in Conica Apollonii. Teſtatur Suidas.

Exſtat apud Stephanum Baluzium tomo primo Conciliorum, in Synodico adverſus Tragœdiam Irenæi capite 216. hæc ſub Hypatiæ nomine ad Beatum Cyrillum, Archiepiſcopum Alexandrinum, Epiſtola:

Legens hiſtorias temporum, reperi factam Chri- 54
ſti præſentiam ante annos centum quadraginta. Fuerunt verò diſcipuli ejus, qui poſteà Apoſtoli *nominati ſunt: qui & poſt aſſumptionem ejus in cælos,* *Chri-*

Chriſtianam prædicavere doctrinam: qui ſimplicius quidem, & abſque omni curioſitate ſuperflua docuerant: ita ut invenirent locum plerique Gentilium, malè intelligentes atque ſapientes, hanc accuſandi doctrinam, & inſtabilem nominandi. Quod enim dixit Evangeliſta, Deum nemo vidit umquam, *quomodo ergo, inquiunt, dicitis Deum eſſe crucifixum? Et aiunt*, Qui viſus non eſt, quomodo affixus eſt cruci? quomodo mortuus, atque ſepultus eſt? *Neſtorius igitur, qui modò in exilio conſtitutus eſt, Apoſtolorum prædicationes expoſuit. Nam diſcens ego, ante longa pridem tempora, quòd ille ipſe duas naturas Chriſtum ſit confeſſus exiſtere, ad eum qui hæc dixerit inquam*, Solutæ ſunt Gentilium quæſtiones. *Dico igitur Sanctitatem tuam malè feciſſe, illi contraria ſapiendo, Synodum congregare, & abſque conflictu dejectionem fieri præparaſſe. Ego verò adhuc paucis diebus ejuſdem viri expoſitiones inſpiciens, & Apoſtolorum prædicationes conferens, atque intra memetipſam agitans, quòd bonum mihi ſit fieri Chriſtianam, digna effici ſpero dominici generatione baptiſmatis.*

55 Sed cùm ex Socrate conſtet Hypatiam interemptam anno quarto Epiſcopatus Cyrilli, Honorio x. & Theodoſio VI. Conſulibus, hoc eſt, anno Chriſti 415. Neſtorii autem exilium in hac Epiſtola memoratum, anno 436. contigerit, ut conſtat ex Evagrio, hanc Hypatiæ ad Cyrillum Epiſtolam putabat Stephanus Baluzius notham eſſe ac ſuppoſitiam: cujus ego ſententiæ lubens accedo.

Exſtat in Anthologia lib. I. Tit. εἰς Σοφίαν hoc de Hypatia Philoſopha epigramma,

Ὅταν

Ὅταν βλέπω σε, προσκυνῶ, καὶ τοὺς λόγους
Τῆς παρθένου, τὸν οἶκον ἀστρῷον βλέπων.
Εἰς οὐρανὸν γάρ ἐστι σοῦ τὰ πράγματα
Ὑπατία σεμνὴ, τῶν λόγων εὐμορφία,
Ἄχραντον ἄστρον τῆς σοφῆς παιδεύσεως.

Quod ſic Grotius Latinum fecit: 56

Colat neceſſe eſt litteras, te qui videt,
Et virginalem ſpectat aſtrigeram domum.
Negotium namque omne cum cælo tibi,
Hypatia prudens, dulce ſermonis decus,
Sapientis artis ſidus integerrimum.

Epigramma Græcum vetus in laudem Hypatiæ, necdum editum, edidit Jacobus Gothofredus ad Philoſtorgium.

Claudius Salmaſius in Epiſtola Nuncupatoria ad Puteanos, præfixa Obſervationibus ſuis ad Jus Atticum & Romanum, ubi de Schurmanna, Batava, puella doctiſſima; Hypatiam hanc noſtram *Hippiam* appellavit; errore typographico, vel memoriæ lapſu.

ACADEMICÆ.

CÆRELLIA, ſive CÆRELIA: nam utroque hoc modo ſcriptum id nomen in libris antiquis invenire eſt. Philoſopham eam fuiſſe, patet ex epiſtola 51. libri XII. Epiſtolarum Ciceronis ad Atticum: in qua eam Cicero Philoſophiæ ſtudio mirificè flagrantem vocat. Addit, ſuos de Finibus libros eam deſcripſiſſe: unde Academicæ addictam Sectæ conjecimus: erat enim Cicero Academicus; &, ut eum Lactantius vocat, *Academicæ diſciplinæ defenſor*: & ſunt Academici hi libri. Ejuſdem meminit idem in epiſtola proxi- 57

mè ſequenti. Meminit & libro XIII. Epiſtolarum Familiarium, epiſtolâ 71. in qua eam Servilio diligentiſſimè commendat: & neceſſariam ſuam vocat. Quod Cærelliam ſenex Cicero amaverit, objicit Ciceroni Fuſius Calenus apud Dionem libro XLVI. in Oratione, quâ ejus Orationi contra Antonium, Cicerone coram, reſpondet. Id verò Cærelliæ honorificum imprimis exiſtima-
58 mus. Quid enim honorificentius mulieri accidiſſe potuit, quàm amatam à Cicerone fuiſſe? à Cicerone, viro extra omnem ingenii aleam poſito, & in omnibus excellentiſſimo: viro Conſulari, & gravi: quem adſpectabant, cujus ob os Graii ora obvertebant ſua. Sed quod addit Calenus, ejus mœchum fuiſſe Ciceronem, non verius exiſtimamus quàm quod ipſe, & Donatus apud Servium, ad hunc Maronis verſum, *Hic thalamum invaſit natæ, vetitoſque hymenæos*, calumniantur. Corradus, ad Tullii dictam epiſtolam quinquageſimam primam libri duodecimi ad Atticum, ſcripſit Cærelliam à Cicerone ſene amatam, non negare Fabium libro VI. capite 4. & Auſonium in Centone Nuptiali. Ad Auſonium quod attinet, is mihi id dicere non videtur. En ejus ipſiſſima verba: *Meminerint autem, quippe eruditi, probatiſſimo viro Plinio, in poëmatiis laſciviam, in moribus conſtitiſſe cenſuram: prurire opuſculum Sulpicii, nec frontem caperare: eſſe Appuleium in vita Philoſophum, in epigrammatis amatorem: in præceptis omnibus exſtare ſeveritatem; in epiſtolis*
59 *ad Cærelliam ſubeſſe petulantiam.* Hæc enim Auſonii poſtrema verba, de Appuleio, qui ad Cærelliam quamdam ſcripſerit, non de Cicerone intelligenda: neque aliter ea accepit Auſonii Inter-

terpres, Elias Vinetus, vir ſanè doctiſſimus. Sed neque Cærelliam à Cicerone amatam evincit locus Fabii. Verba ejus ſunt: *Etiam illud quod Cicero Cærelliæ ſcripſit, reddens rationem cur illa C. Cæſaris tempora tam patienter toleraret.* Hæc, aut animo Catonis ferenda ſunt, aut Ciceronis ſtomacho. Stomachus *enim ille, habet aliquid joco ſimile.* Significant videlicet hæc Fabii, aut abrumpendam eſſe vitam; quo pacto Cato Uticenſis, ne in Cæſaris manus veniret, mortem ſibi conſcivit; aut concoquenda hæc eſſe Ciceronis exemplo: metaphorâ ductâ à ſtomacho, qui cibos etiam acerbos & ingratos, concoquit. Hæc autem nihil ad amores Tullianos.

Q. Cærellio cuidam librum ſuum de Die Natali, nuncupavit Cenſorinus: quem virtutis non minùs, quàm pecuniarum, divitem vocat. Et Martialis epigramma 63. libri IV. Cærelliæ cuidam inſcripſit.

DIALECTICÆ.

Diodorus, cui *Crono* cognomentum fuit, Philoſophus Dialecticus, filias habuit Philoſophas, ARGIAM, THEOGNIDA, ARTEMISIAM, PANTACLEAM. Teſtatur id Sanctus Clemens, Presbyter Alexandrinus, in quarto Stromateon. Has autem quatuor Diodori Croni filias, Dialecticæ Sectæ omnes fuiſſe, ſcripſit Philo Dialecticus in Menexeno, teſte eodem Clemente, loco laudato. Eas numero quinque fuiſſe, ait Sanctus Hieronymus, libro primo contra Jovinianum: his verbis: *Diodorus Socraticus quinque filias Dialecticas, inſignis pudicitiæ habuiſ-* 60

ſe narratur. De quibus & Philo, Carneadis magiſter, pleniſſimam ſcripſit hiſtoriam. Fuit Philo ille Dialecticus Diodori Croni diſcipulus, & Zenonis Cittiei condiſcipulus.

CYRENAICÆ.

61 ARETE: Ariſtippi Cyrenæi, Cyrenaïcæ Sectæ conditoris, filia & diſcipula. Docuit Ariſtippum filium, qui inde dictus ὁ μητροδίδακτος. Laërtius in Ariſtippo, & Clemens in quarto Stromateon. Plures alii fuere μητροδίδακτοι: quos inter Lamuel Rex: de quo Proverbiorum capite ultimo: *Verba Lamuelis regis. Viſio, quâ erudiit eum mater ſua.* Item, Marcus Aurelius Antoninus, Imperator. Ipſe libro 1. τῶν εἰς ἑαυτὸν: Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θεοσεβὲς, καὶ μεταδοτικὸν, καὶ ἐφεκτικὸν, &c. ſubaudienda enim vox ἔμαθον: quod nos docuit Suidas. Παρὰ Διογνήτῳ ἔμαθον τὸ ἀκενόσπουδον, καὶ τὸ ἐπιστηστικόν· φησὶ Μάρκος ὁ Φιλόσοφος βασιλεύς: inquit ille, in ἀκενόσπουδον, ſed ubi legendum ἀπιστητικὸν. Ita enim Marcus Imperator, libro 1. τῶν εἰς ἑαυτὸν: παρὰ Διογνήτῳ τὸ ἀκενόσπουδον, καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τερατευομένων. Et ita quoque legitur in Manuſcripto Suida, qui in Regia Bibliotheca adſervatur.

MEGARICÆ.

62 NICARETE: Megarenſis, Stilponis, Megarenſis Philoſophi, amica & diſcipula. Athenæus libro 13. capite 7. Νικαρέτη δὲ Μεγαρὶς, οὐκ ἀγεννὴς ἦν ἑταίρα· ἀλλὰ καὶ διὰ γονέων καὶ κατὰ παιδείαν ἐπέραστος ἦν. ἠκρόατο δὲ Στίλπωνος τοῦ Φιλοσόφου. *Megarenſis quoque non obſcura & ignobilis mere-*

meretrix fuit Nicareta. Sed & natalium ſplendore & doctrina perquam amabilis. Philoſopho verò Stilponi operam dederat. Meretrices Græcas pleraſque humanioribus literis & Mathematicis diſciplinis operam dediſſe, notat Athenæus. Quamquam autem uxorem duxiſſet Stilpo, Nicaretâ tamen ſcorto utebatur, inquit Onetor apud Laërtium in Stilpone. Sed aliter Cicero libro de Fato. Verba ejus ſunt: *Stilponem Megaricum, Philoſophum, acutum ſanè hominem, & probatum temporibus illis accepimus. Hunc ſcribunt ipſius familiares, & ebrioſum & mulieroſum fuiſſe. Neque hoc ſcribunt vituperantes, ſed potiùs ad laudem. Vitioſam enim naturam ab eo ſic edomitam & compreſſam eſſe doctrinâ, ut nemo umquam vinolentum illum, nemò in illo libidinis veſtigium viderit.*

CYNICÆ.

HIPPARCHIA: Maronis: ſoror Metroclis 63 Maronitæ, Philoſophi Cynici: uxor Cratetis, Philoſophi itidem Cynici. De ejus cum Cratete nuptiis egregium Poëma ſcripſit Petrus Petitus noſter, Ferdinando Furſtembergio, Epiſcopo Paderbornenſi & Monaſterienſi, Literatorum Mæcenati, nuncupatum. Fuere autem celebratæ hæ nuptiæ in Pœcile, porticu Athenienſi celeberrima: quod nos docuit Clemens Alexandrinus Stromateon quarto. Hipparchiæ Vitam ſcripſit Laërtius: ex qua Hipparchiam, germaniſſimam Cynicam, hoc eſt, inimicam verecundiæ, fuiſſe diſcas: ut publicè quoque cum Cratete congrederetur: quod ſtupendum in femina: ſunt enim feminæ pudoris

doris amantes: &, quod Demades aiebat apud Stobæum, pudor in muliere, pulchritudinis acropolis eſt.

Scripſit, teſte Suida, Hypotheſes Philoſophicas: & Epicheremata quædam: & Quæſtiones ad Theodorum cognomento *Atheum*.

64 Exſtat in Hipparchiam hoc Antipatri epigramma libro 3. Anthologiæ titulo εἰς γυναῖκας.

Οὐχὶ βαθυζώνων Ἱππαρχία ἔργα γυναικῶν,
  Τῶν δὲ κυνῶν ἑλόμαν ῥωμαλέον βίοτον.
Οὐδέ μοι ἀμπεχόναι περονήτιδες, οὐ βαθύπεπλος
  Εὐμαρὶς, οὐ λιπόων, εὔαδε κεκρύφαλος,
Οὖλας δὲ σκίπωνι συνέμπορος, ἅ, τε συνῳδὸς
  Δίπλαξ, καὶ κοίτας βλῆμα χαμαιλεχέος.
Ἄμμι δὲ Μαιναλίας κρέσσων βίος ἦν Ἀταλάντας,
  Τόσσον ὅσον σοφία κρέσσον ὀριδρομίας.

Id eſt, magno illo Grotio interprete,

Non ego feminei mores Hipparchia ſexus,
  Sed mare ſum fortes corde ſecuta canes.
Nec placuit pallam ſubſtringens fibula, non pes
  Vinctus, & unguentis oblita vitta mihi:
Sed baculus, nudique pedes, quæque artubus hæret
  Diplois, inque locum dura cubilis humus.
Mænaliæ tanto potior mea vita puellæ,
  Quanto venari, quam ſapuiſſe, minus.

PERIPATETICÆ.

65 OLYMPIODORI filia. Narrat Marinus Neapolites in Vita Procli, cùm ad audiendum Olympiodorum, Philoſophum Alexandrinum celeberrimum, Ariſtotelicæ doctrinæ cognoſcendæ causâ ſe Alexandriam Proclus Lycius contuliſſet, ſic ab Olympiodoro fuiſſe approbatum, ut filiolam ſuam, & ipſam philoſophicè in-

inſtitutam, ipſi deſpondere voluerit. Eadem
habet Suidas: quæ *αὐτολεξεὶ* à Marino accepit.
Vixit Olympiodorus ſub Theodoſio II. cui
etiam Commentariorum Hiſtoricorum libros
XXII. nuncupavit: quorum excerpta habe-
mus apud Photium. Scripſit Vitam Platonis,
quam ad calcem Obſervationum mearum in
Laërtium edidit Mericus Caſaubonus. Scri- 66
pſit & Commentaria in IV. libros Meteoro-
logicos Ariſtotelis, edita ab Aldo Manutio
Venetiis in folio anno 1551. cum Joannis Phi-
loponi Scholiis in librum primum. Horum
quatuor librorum Latina Interpretatio, ſcripto-
re Joanne Baptiſta Camotio, prodiit Venetiis
in folio anno 1555. & 1557. Exſtat in Biblio-
theca Regia ejuſdem Olympiodori Commenta-
rius in Philebum Platonis, ſignatus numero
2580. Item Commentarius in ejuſdem Gorgi-
am, Alcibiadem priorem, & Phædonem, ſi-
gnatus numero 2102. & 2103. & ſcriptus An-
geli Vergerii, celeberrimi illius *καλλιγράφου*,
manu: Et alius in Philebum & Phædonem, ſcri-
ptus anno 1536. & ſignatus numero 2101.

THEODORA. Huic Damaſcius Damaſcenus 67
Syrus librum ſuum de Iſidori Philoſophi Vita
nuncupavit. Photius in Bibliotheca: *γράφειν
τὸν Ἰσιδώρου Βίον προθέμενος, Θεοδώρᾳ τινὶ τὸ σύνταγμα
προσπεφώνηκεν, Ἕλληνα μὲν καὶ αὐτῇ θρησκείαν τι-
μώσῃ, μαθημάτων δὲ τῶν τε κατὰ Φιλοσοφίαν, καὶ ὅσα περὶ
Ποιητάς τε καὶ Γραμματικὴν στρέφεται ἐμπειρίαν, οὐκ
ἀπείρως ἐχούσῃ· ἀλλά γε καὶ πρὸς Γεωμετρικήν τε καὶ
Ἀριθμητικὴν ἀνηγμένῃ θεωρίαν· αὐτοῦ τε Ἰσιδώρου καὶ
Δαμασκίου τὴν διδασκαλίαν αὐτῇ τε καὶ ταῖς νεωτέραις
ἀδελφαῖς κατὰ διαφόρους χρόνους πεποιημένων· αὕτη*

θυγάτηρ ἐγγόνει Κυρίνας καὶ Διογένους τοῦ Εὐσεβίου τοῦ Φλαβιανοῦ, ὃς εἷλκε τὸ γένος ἀπὸ Ζαμψιγεράμου τε καὶ Μονίμου, εἰς οὓς ἀνάγεται καὶ Ἰάμβλιχος, ἄνδρας τὰ πρῶτα τῆς εἰδωλολαθρούσης ἀσεβείας ἀπενηνεγκαμένους. Id eſt: *Iſidori autem Vitam ſcribere inſtituens, Theodoræ cuidam feminæ opus inſcribit, Ethnicorum æquè cultum ſectanti, & Philoſophicæ doctrinæ, omniumque, ſive ad Poëticam ſive ad Grammaticam facultatem ſpectantium, non imperitæ: immo & ad Geometricam atque Arithmeticam ſpeculationem evectæ: quam unà cum junioribus ſororibus Iſidorus ipſe atque Damaſcius variis docuerant temporibus. Filia hæc fuit Cyrinæ, atque Diogenis, Euſebii filii, Flaviani nepotis; qui genus duxit à Zampſigeramo, & Monimo, à quibus & Iamblichus originem repetit: viris, qui primas in Idololatrica ſuperſtitione tulerunt.*

68 Hæc Photius tmemate 181. Obiter hic obſervamus, ex eadem Iſidori Vita protuliſſe & Photium Excerpta tmemate 242. Similiter duobus locis, hoc eſt, tmemate 185. & 211. Dionyſii Ægei retulit Dictyaca. Qua de re cùm olim Henricum Valeſium, virum undecumque doctiſſimum, conſuluiſſem, reſpondit, exiſtimare ſe Photiana illa Excerpta, quæ hodie in Bibliotheca Photii leguntur, non unius eſſe Scriptoris.

Damaſcium Damaſcenum Philoſophum, Stoïcum facit Suidas: ſed cùm ſit aliis Peripateticus, teſte Jonſio, Hiſtoriæ Philoſophicæ diligentiſſimo & doctiſſimo Scriptore, Theodoram noſtram, diſcipulam ſuam, inter Philoſophas Peripateticas referendam exiſtimavimus.

Quod ait Photius, Theodoram hanc noſtram Grammaticen coluiſſe, admonet me ut

hic

hîc Lectores moneam, mulieres quoque Grammaticen coluiſſe. Heſtiæa Grammatica citatur à Pſeudodidymo ad Iliados librum tertium.

EPICUREÆ.

69 THEMISTO, ſive THEMISTE: Lampſacena; Leontei Lampſaceni uxor: filia Zoïli Lampſaceni. Clemens Stromateon quarto. Ex ea, filium habuit, nomine *Epicurum*: quod nos docuit Laërtius. Leonteus autem ille, *Leontius* non rectè dicitur Gaſſendo noſtro τῷ μακαρίτῃ, τῷ πάνυ, libro 1. de vita & moribus Epicuri, cap. 8. Alius autem eſt Zoïlus ille Lampſacenus ab Homeromaſtige: nam iſte Amphipolitanus fuit. Epicuri amicam fuiſſe Themiſten diſcimus ex Laërtio in Epicuro: qui & ibidem duarum Epiſtolarum meminit quas ad eam ſcripſit Epicurus. In quarum una, ſic eam compellat: *Atque ego is ſum, qui niſi ad me proficiſcaris, ipſe ad te, vel volutatus, impelli poſſim.* *Licet ſis Themiſtâ ſapientior*, dixit Tullius contra Piſonem: qua de re videndus Gaſſendus libro VII. de vita & moribus Epicuri, capite 5. Ea eſt Themiſte, quam Lactantius libro 3. Inſtitutionum capite 25. ſolam ex mulieribus philoſophatam eſſe ait: quod ipſum de Theano Pythagorica ſcripſit Didymus: qua de re nos infrà in Pythagoricis.

70 LEONTIUM, ſive, hypocoriſticâ formâ, LEONTARIUM, Athenienſis meretrix: & ipſa Epicuri amica. Epicuri ad eam epiſtolæ meminit & Laërtius in Epicuro. In qua ſic eam compellat: *Dii immortales, Leontiola, quanto nos cum clamore, plauſuque, epiſtolam tuam legimus!*

Fuit & Metrodori Athenienſis, qui ex illuſtribus fuit Epicuri diſcipulis, amica. Auctor Laërtius. Hermeſianactis Colophonii, Poëtæ Elegiaci, amicam quoque fuiſſe Leontium docet nos Athenæus libro XIII. qui & in ejus gratiam Elegorum plures libros ſcripſiſſe Hermeſianactem teſtificatur: ex quorum tertio, ſex ſupra centum verſus profert. Inde ætatem Hermeſianactis diſcere eſt, quem inter Poëtas incertæ ætatis recenſuit Gerardus Johannes Voſſius, in libello de Poëtis Græcis. Eſt autem Hermeſianax ille, idem qui de patria Colophone egregium Carmen condidit, Pauſaniæ memoratum. Leontium, cogitantem, à Theodoro depictam fuiſſe, ſcripſit Plinius libro XXXV. capite XI. quod ipſum argumento eſt, Philoſophicis eam meditationibus fuiſſe deditam.

71 Scripſit adverſus Theophraſtum. Qua de re ſic Tullius libro I. de Natura Deorum: *Iſtiſne fidentes ſomniis non modò Epicurus, & Metrodorus, & Hermachus, contra Pythagoram, Platonem, Empedoclemque dixerunt, ſed meretricula etiam Leontium contra Theophraſtum ſcribere auſa eſt? ſcitò quidem illa ſermone, & Attico: ſed tamen.* Et Plinius in Præfatione. *Ceu verò neſciam, adversùs Theophraſtum, hominem in eloquentia tantum ut nomen divinum inde invenerit, ſcripſiſſe etiam feminam, & proverbium inde natum*, Suſpendio arborem eligendi.

Filiam habuit Danaen; & ipſam meretricem celebrem; Sophronis, Epheſo Præfecti, amaſiam. Athenæus dicto libro: Δανάην δὲ τὴν Λεοντίου τῆς Ἐπικουρείου θυγατέρα, ἑταιριζομένην καὶ αὐτὴν, Σώφρων εἶχεν ὁ ἐπὶ τῆς Ἐφέσου. Et quæ ſequuntur: quæ vide.

THE-

THEOPHILA : de qua ſic Martialis libro VII. epigrammate ad Canium, 72

Hæc eſt illa tibi promiſſa Theophila, CANI,
Cujus Cecropia pectora dote madent.
Hanc ſibi jure petat magni ſenis Atticus hortus:
Nec minùs eſſe ſuam Stoica turba velit.
Vivet opus quodcumque per has emiſeris aures:
Tam non femineum, nec populare ſapit.
Non tua Pantænis nimiùm ſe præferat illi,
Quamvis Pierio ſit bene nota choro.
Carmina fingentem Sappho laudabit amatrix:
Caſtior hæc, & non doctior illa fuit.

Epicurum philoſophatum in horto, nemo eſt qui neſciat.

STOICÆ.

Mulierem profeſſione Stoïcam in Veterum libris nullam inveni. Sed cùm Apollonius Stoïcus, teſte Photio in Bibliotheca, librum ſcripſerit de Mulieribus quæ philoſophatæ ſunt, veroſimile eſt, ac verum arbitror; has inter, profeſſione Stoïcam non unam exſtitiſſe: quamvis ἀπάθειαν, quam profitebantur Stoïci, rarum ſit in mulieribus inveniri. *Aut amat, aut odit mulier: nil eſt tertium*, inquiebat Publius Syrus. Apollonius autem ille Stoïcus non alius mihi videtur eſſe ab Apollonio Chalcidonio, ſive potiùs Chalcideno, aut Chalcidico, Philoſopho Stoïco, Marci Aurelii Imperatoris præceptore, de quo Euſebius in Chronico, & Capitolinus in Marco, & Marcus ipſe in primo de his quæ ad ſeipſum. Ita enim vertendum τῶν εἰς ἑαυτὸν : non, ut vulgò vertunt, *de Vita ſuâ*: quamquam Suidas ſic eos Marci libros appellat, 73

cùm

cùm Marcum τοῦ ἰδίου βίου διαγωγὴν libris XII. ſcripſiſſe ait. Meminit ejuſdem Apollonii &
74 Capitolinus in Antonio Pio. Verba ejus, ut ea illuſtrem, proferre non gravabor. *Quum Apollonium, quem Chalcide acciverat, ad Tiberianam domum in qua habitabat, vocaſſet, ut ei Marcum Antoninum traderet, atque ille dixiſſet,* Non magiſter ad diſcipulum debet venire, ſed diſcipulus ad magiſtrum, *riſit eum, dicens,* Facilius fuit Apollonio à Chalcide Romam venire, quàm à domo ſua ad Palatium. Similiter Malecus ab Haroun Rachido, Califa, rogatus, ut domum ipſius veniret, ut ejus filios diſciplinis inſtrueret, reſpondiſſe fertur, *Scientia aditur, non adit.* Cui Rachidus, *rectè quidem reſpondes:* juſſitque filios ſuos in templum venire, ut unà cum cæteris Rachidum audirent. Rem narrat Eduardus Poccocquius, in Specimine Hiſtoriæ Arabicæ.

75 PORCIA: Catonis filia, uxor Bruti. Eam Plutarchus in Bruto τὴν φιλόσοφον vocat. Notior eſt ejus hiſtoria, quàm ut hìc narrari debeat.

ARRIAM, Cæcinæ Pæti uxorem; & ARRIAM, ejus filiam, Thraſeæ uxorem; & FANNIAM, Thraſeæ filiam, uxorem Helvidii, re Philoſophas Stoïcas fuiſſe, quamvis non profeſſione, conſtans opinio eſt. Earum hiſtoriæ notiores quoque ſunt, quàm ut hìc narrari debeant.

THEOPHILA: de qua ſuprà in Epicureis.

Mulieres Romanas Stoïcorum libros evolviſſe, patet ex his Flacci, in Ode Epodon octava,

Quid, quòd libelli Stoïci inter ſericos
Jacere pulvillos amant?

PY-

PYTHAGORICÆ.

Tot fuere mulieres Pythagoricæ, ut de iis 76 volumen ſcripſerit Philochorus Athenienſis Grammaticus; teſte Suida; qui eum librum Συναγωγὴν Ἡρωίδων γυναικῶν vocat in Φιλοχόρῳ. Vixit Philochorus ille temporibus Eratoſthenis: ut adoleſcens ſenem Eratoſthenem attingeret: hoc eſt, Ptolemæi Philopatoris temporibus. Mirum autem videri poſſit tot Pythagoricas Philoſophas exſtitiſſe, cùm ſilentium Pythagorici per quinquennium ſervarent, & plurima arcana haberent quæ vulgare eis fas non erat; ſint autem ut plurimùm mulieres loquaculæ, & quæ ſecretum cuſtodire vix poſſint. Pythagoram divinum quemdam hominem adeo eſſe credebant homines, ut ei uxores & filias erudiendas traderent. Teſtantur Laërtius & Porphyrius. Eas *Pythagoricas* vocatas, Hermippus ſcribit apud Laërtium. Apud eumdem citatur Cratinus ἐν Πυθαγοριζούσῃ: unde conjicere eſt feminas Pythagoricas traductas fuiſſe à Comicis.

Pythagoricarum nomina quæ reperire potuimus, hæc ſunt.

THEMISTOCLEA: Pythagoræ ſoror, ſi 77 fides Laërtio & Suidæ. Laërtii verba hæc ſunt in Vita Pythagoræ; φησὶ καὶ Ἀριστόξενος τὰ πλεῖστα τῶν ἠθικῶν δογμάτων λαβεῖν τὸν Πυθαγόραν παρὰ Θεμιστοκλείας τῆς ἀδελφῆς. *Ariſtoxenus autem pleraque Moralium Decretorum Pythagoram à Themiſtoclea ſorore accepiſſe tradit.* Quæ lectio, teſte Aldobrandino, vetuſtiſſimi codicis Farneſiani auctoritate confirmatur. His conſentanea habet

Sui-

Suidas in Πυθαγόρας : ſed *Theocleam* vocat ille quæ *Themiſtoclea* dicitur Laërtio. Τὰ δὲ δόγματα ἔλαβε παρὰ τῆς ἀδελφῆς Θεοκλείας. Tamen, verè ut dicam, malim apud Laërtium & Suidam legere cum Aldobrandino, παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς: hoc eſt, *abea, quæ apud Delphos ſacerdos erat Apollinis*: quemadmodum poſteà legitur in eadem Pythagoræ Vita Laërtiana, ὁ δ' αὐτός φησιν, (ſermo eſt de Ariſtoxeno, de quo ſuprà mentionem fecerat) ὡς προείρηται, (notandum illud προείρηται) καὶ τὰ δόγματα λαβεῖν αὐτὸν παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς Θεμιστοκλείας: quamquam ibi Caſaubonus in Notis, & Scaliger ad oram codicis, ex loco
78 priùs allato repoſuerint τῆς ἀδελφῆς. Sed, ut dixi, magis placet τῆς ἐν Δελφοῖς: tum quòd ſoliti eſſent antiqui Legiſlatores fingere ſe à Diis leges ſuas accepiſſe: ita Lycurgus Apollinem, Romulus Conſum, Numa Ægeriam Nympham conſulebant: tum quia Apollinem ad Pythagoram frequenter accedere dicebant homines, teſte Suida. Credibilius igitur fuerit Pythagoram decreta ſua ad Apollinis Sacerdotem numine plenam, quàm ad ſororem ſuam, quod auctoritatem nullam feciſſet, retuliſſe. Deinde, ſi tam doctam atque eruditam ſororem habuiſſet Pythagoras, ut ad eam Pythagoræ dogmata referri potuiſſent, nemo illius nominatim non meminiſſet. At illius nominatim præter Laërtium, ejuſque exſcriptorem Suidam, meminit nemo: non Porphyrius, non Iamblichus, non Anonymus, qui omnes Pythagoræ Vitam conſcripſerunt. Sed, quod emendationem Aldobrandinianam omnino confirmat, ſcripſit Porphyrius in Vita Pythagoræ,

ræ, docuiſſe Pythagoram quæ Delphis ab Ariſtoclea ſe audiviſſe dicebat. *ὅσα παρ' Ἀριστοκλείας τῆς ἐν Δελφοῖς ἔλεγεν ἀκηκοέναι.* Notabit obiter Lector varietatem lectionum. *Ariſtocleam* vocat Porphyrius, quæ *Themiſtoclea* Laërtio & *Theoclea* dicitur Suidæ.

THEANO. Pythagoricarum celeberrima dicitur Porphyrio: qui eam Pythonactis filiam, & genere Creſſam, facit. Sed eam Brotini, ſive potiùs Brontini, Crotoniatæ, filiam faciunt Laërtius & Suidas. Etiam Didymus in libro de Philoſophia Pythagorica, apud Clementem Alexandrinum, Crotoniatidem appellat. Addit Laërtius, uxorem fuiſſe Pythagoræ, ſed quoſdam eam uxorem Brontini, & Pythagoræ diſcipulam facere. Porphyrius quoque Pythagoræ uxorem fuiſſe ait. At incertus de vita Pythagoræ apud Photium, Pythagoræ filiam vocat & diſcipulam. Accedit Hermeſianax Colophonius, Poëta Elegiacus de quo ſuprà in Leontio, ſententiæ eorum qui Theano Pythagoræ uxorem faciunt. Nam in tertio Elegorum quos in gratiam Leontii, Atticæ meretricis, amaſiæ ſuæ, ſcripſit, enumerans eos qui vehementiùs amarunt, Pythagoram dicit Theanus inſano amore flagraſſe. Ver- 79
ba ejus ſunt apud Athenæum libro XIII. 80

Οἵη μὲν Σάμιον μανίη κατέδησε Θεανοῦς
Πυθαγόρην, ἑλίκων κομψὰ Γεωμετρίης
Εὑράμενον, καὶ κύκλον ὅσον περιβάλλεται αἰθὴρ,
Βαιῇ τ' ἐν σφαίρῃ πάντ' ἀποτασσάμενον.

Hac quidem inſaniâ obſtrinxit Theano Pythagoram, qui circumvolutos & implexos Geometricarum linearum amfractus adinvenit: & quantùm

orbem

orbem æther circumeat : eaque omnia in exiguo digeſſit globo.

Ex Pythagora filios duos ſuſcepit; Telaugem, & Damona; &, ut quidam aiunt, Mneſarchum: & filias duas, Myiam, & Arignoten; inquit Suidas. Etiam Malchus, ſive Porphyrius, duos Pythagoræ nominat filios, Arimneſtum & Telaugem: & totidem filias, Myiam, & Arignoten. Sed & Damo filia fuit Pythagoræ, ut infrà oſtendetur.

81 Fuit Telauges magiſter Empedoclis: auctor Suidas. Citatur à Laërtio in Epiſtola ad Philolaum: de qua videndus ipſe Laërtius in Empedocle. Scripſit, eodem Suida teſte, de Quaternione libros quatuor. Quid ſit Quaternio ille, diſces ex Gothofredi Wendelini Diſſertatione de Pythagorica Tetracty. Telaugis meminit & Marcus Aurelius Antoninus Imperator lib. VII. ex emendatione noſtra, & auctor libelli *περὶ ἑρμηνείας*; qui falſo Demetrio Phalereo tribuitur. Dialogum cui titulus Τηλαυγὴς ſcripſiſſe Æſchinem Socraticum, diſcimus ex Laërtio in Æſchine Socratico, & Athenæo lib. V. Vide nos quæſo ad Laërtium dicto loco.

Ad Theano ut redeam, ea eſt quæ interrogata, mulier à viro intra quod tempus pura eſſet, reſpondiſſe fertur, à proprio viro ſtatim, ab alieno numquam. Præter Plutarchum in Nuptialibus Præceptis & Clementem in quarto Stromateon, teſtantur Laërtius & Suidas. Addunt Laërtius & Suidas, Theano uxores ad viros ſuos profecturas, unà cum veſtibus pu-
82 dorem ut deponerent, hortatam. Quod dictum damnat Plutarchus, in aureolo illo Præcepto-

ceptorum Conjugialium libello, ubi illud Herodoto tribuit. *Non rectè*, inquit, *ab Herodoto dictum eſt, ſimul cum tunica mulierem verecundiam exuere: quæ enim caſta eſt, poſita veſte, verecundiam ejus loco induit.* Locus Herodoti eſt initio libri primi. Verba ejus ſunt: ἅμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ, συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ γυνή. Hoc dictum, ut id obiter moneam, Pythagoræ nurui tribuit Michaël Montanus libro I. Conatuum capite 20. memoriæ lapſu videlicet.

Dicente quodam qui eam curioſiùs aſpexerat, dum ſe tunicà amiciens, cubitum fortè exeruiſſet, *Pulcher cubitus*; reſpondit, *At non publicus.* Rem narrant, Plutarchus in Præceptis Conjugialibus, Clemens Alexandrinus in quarto Stromateon; & Anna Comnena in duodecimo Alexiados. Addit Plutarchus, pudicæ mulieris, non cubitum ſolum, ſed ne ſermonem quidem publicam rem eſſe debere.

Eadem, interrogata quodnam matronæ offi- 83
cium eſſet, reſpondit, Viro ſuo placere. Rem narrat Plutarchus, loco laudato. Quod mihi in mentem revocat hoc Dionis in Oeconomico dictum, Pietatem mulieris, ejus eſſe erga maritum amorem.

Multa ſcripſit. Libri ejus περὶ εὐσεβείας fragmentum adducit Stobæus: ex quo, non ex numeris, ut volunt Græcorum plerique, ſed ſecundum numeros, cuncta oriri, Pythagoram exiſtimaſſe diſcimus. Poëmata ſcripſiſſe, ait Clemens Alexandrinus: poëma, ſcriptum verſibus heroïcis, reliquiſſe teſtatur Suidas. Ejus ad Timaretam Epiſtolam citat Pollux libro X. capite 3. Exſtant ſub ejus nomine apud Henri-

cum Stephanum, in editione Laërtii, aliquot Epiſtolæ, hoc titulo, Θεανοῦς Ἐπιστολαὶ, ἥτις Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ προσηγορεύεται. *Theanus, quæ Sapientiæ Pythagoricæ filia nuncupatur, Epiſtolæ.* Quatuor ab illis diverſas, ex Codice
84 Vaticano, publici juris fecit Lucas Holſtenius in Notis ad Vitam Pythagoræ ſcriptore incerto ſcriptam: quas inter, exſtat una ad Timæonidem, in qua ſic eum compellat: διὰ τί ἡμᾶς διαβάλλεις ἀεί; ἢ οὐν οἶσθα ὅτι ἐπὶ πάντων ἐπαινοῦμέν σε, εἰ καὶ σὺ τοὐναντίον ποιεῖς; ἀλλὰ γίνωσκε πάλιν, ὅτι κἂν ἡμεῖς ἐπαινῶμεν, οὐδεῖς ἐστιν ὁ πιστεύων· κἂν σὺ διαβάλλεις, οὐδεὶς ἐστιν ὁ ἀκούων. *Quid me perpetuò calumniaris? an neſcis nos ubique te laudare, etiamſi tu contrà facias? Sed & hoc ſcias: licèt nos te laudemus, nemo tamen nobis credit. Et licèt tu nos calumnieris, nemo tamen tibi aurem præbet.* Similia habet Libanius in epiſtola ad Ariſtænetum. Σὺ μὲν, ἡμᾶς εἶπας κακῶς· ἡμεῖς δέ σε καλῶς· ἀλλ' οὔτε σοί τις, οὔτ' ἐμοὶ πείσεται. *Tu quidem maledicis nobis: ego verò te laudo. At nullus tibi, nullus mihi fidem adhibet.* Non igitur acumen hujus epigrammatii,

Μὰψ ἐμὲ λοιδορέεις, μάψ, Ζωΐλε, καί σε ἐπαινῶ·
Οὐ γὰρ ἐμοῖς, οὐ σοῖς, πίστις ἔνεστι λόγοις,

Bucanano ſurripui, ut volunt quidam, ſed à Theano & Libanio accepi.

85 Defunсto Pythagora, marito ſuo, Pythagoricam Scholam ſuſcepit regendam, cum filiis Telauge & Mneſarcho. Auсtor Theodoritus in ſecundo Θεραπευτικῶν.

Scripſit Didymus in libro de Philoſophia Pythagorica, teſte Clemente Alexandrino, ex mulieribus ſolam Theano philoſophatam fuiſſe,

ſe, & ſcripſiſſe poëmata: utrumque falsò.

Meminit ejus honorificè Plutarchus in Præceptis Conjugialibus ad Eurydicen; verbis, quæ ſic Latinè ſonant: *Nam divitis alicujus mulieris uniones, aut alicujus peregrinæ ſericas veſtes adipiſci, iiſque te ornare non poſſis, niſi magnâ emas pecuniâ: ſed Theanus ornamenta & Cleobulinæ, & Gorgûs quæ Leonidæ fuit uxor, & Timocleæ quæ Theagenis ſoror, & Claudiæ illius priſcæ, & Corneliæ Scipionis ſororis, aliarumque illuſtris famæ mulierum, gratis licet tibi ſumere, iiſque te decorare, vitamque vivere glorioſam atque felicem.*

Vide infrà in Timycha, & ſuprà in Eudocia, uxore Conſtantini Palæologi Deſpotæ.

Τὸ μεγαλόνουν, hoc eſt, animi magnitudinem, notat in ea Lucianus in Imaginibus.

MYIA: Pythagoræ ex Theano filia. Cle- 86
mens lib. 4. Stromateon, Laërtius, Porphyrius, Suidas, in Pythagora. Uxor Milonis Crotoniatæ dicitur Iamblicho, in Vita Pythagoræ extrema. Inde corrigendus videtur Iamblichus ipſe libro 2. capite 30. ejuſdem Vitæ, ubi filiam quamdam Pythagoræ Menoni Crotoniatæ nupſiſſe ait. Milo autem iſte Crotoniates non alius eſt à Milone illo in cujus domo Pythagoras ambuſtus eſt. Nam quòd *Mylon* dicitur Laërtio in editis Laërtianis, error eſt ſcriptoris librarii. Μίλωνος habet Codex Regius. Et ita Caſaubonus ad Laërtium emendabat, & Rittershuſius ad Porphyrium. De qua emendatione dubitare nos non ſinit locus ille Porphyrii, de Vita Pythagoræ. ἑταίρων τοῦ Πυθαγόρου συνηγμένων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ τοῦ

 ἀθλη-

ἀθλητοῦ. Et eam firmat omninò Strabo libro VI.
87 καὶ Μίλων ἐπιφανέστατος μὲν τῶν ἀθλητῶν γεγονὼς, ὁμιλητὴς δὲ Πυθαγόρου. *Et Milo athletarum celeberrimus, Pythagoræ diſcipulus.* Sed cùm Pythagorici ab animatis abſtinerent, quî Pythagoricus eſſe potuit athleta ille illuſtris, qui taurum totum uno die comediſſe fertur? Reſpondeat Gellius: cujus hæc ſunt verba libro IV. capite XI. *Opinio vetus falſa occupavit, & convaluit, Pythagoram Philoſophum non eſitaviſſe ex animalibus.*

Ad hanc Pythagoræ filiam referendum puto quod ait Porphyrius in Vita Pythagoræ, Timæum auctorem eſſe, Pythagoræ filiam, virginem adhuc, virginei, mulierem verò, muliebris chori agmen duxiſſe. Quibus conſona habet Iamblichus libro I. de Vita Pythagoræ capite 30. & Sanctus Hieronymus libro I. adverſus Jovinianum. Addit Timæus, Crotoniatas domum puellæ in Cereris ædem convertiſſe, atque ejus angiportum *Muſæum* appellaſſe.

88 Lucianus in Muſcæ encomio, poſtquam Myiam, Poëtriam formoſam & doctam; (quod de Theſpiaca, non de Spartana accipiendum) & Myiam, meretricem Athenienſem celeberrimam, commemoravit, addit ſe multa quoque de Myia Pythagoricâ habere dicenda, niſi nota eſſet omnibus hiſtoria. Hodie hæc hiſtoria ignoratur. Nollem eam publicare Lucianum ſuperſediſſe. Accidit Tacito idem quod Luciano. *Noviſſimo quoque momento, ſuppeditante eloquentia, advocatis ſcriptoribus pleraque tradidit, quæ in vulgus edita ejus verbis, invertere ſuperſedeo*, inquit ille de Seneca. Hæc

Senecæ noviſſima verba perierunt, magno Philoſophiæ damno.

Exſtat In Monumentis Pythagoricis, ab Henrico Stephano editis, necnon in Epiſtolis Græcanicis, quarum Latina interpretatio Jacobo Cujacio falsò tribuitur, ſub nomine Myias Pythagoricæ, Epiſtola ad quamdam Phyllida de optima nutrice eligenda.

ARIGNOTE: Samia: & ipſa Pythagoræ 89
ex Theano filia: eadem & Pythagoræ diſcipula. Multa ſcripſit. Scripſit, inquit Suidas, Bacchica, ſive de Cereris myſteriis Epigrammata, ſive ἱερὸν λόγον; & Bacchi Initia; alia Philoſophica. τὰ τοῦ Διονύσου ſcripſiſſe, teſtatur & Clemens Alexandrinus. At Bacchica quæ eadem cum Cereris Myſteriis facit Suidas, ab iis diverſa fuiſſe videntur. Scripta ejus Pythagorica ſua ætate ſuperfuiſſe, teſtatur Porphyrius in Vita Pythagoræ. Samius fuit Pythagoras, ne quis miretur Arignoten, ejus filiam, Samiam fuiſſe. Etiam Suidas Telaugem, Pythagoræ filium, Samium facit.

DAMO. Filia & ipſa Pythagoræ, teſte Por- 90
phyrio in Vita Pythagoræ. Quod ipſum teſtificatur & Lyſis Pythagoricus in Epiſtola ad Hipparchum, ſeu Hippaſum; ſic enim Pythagoricus ille Philoſophus Hipparchum, ſeu Hippaſum, in illa Epiſtola compellat: *Multi te publicè philoſophari aiunt: quod Pythagoras vetuit: qui cùm apud filiam Damo ſua Commentaria depoſuiſſet, nemini extraneorum tradere juſſit. Et cùm ea grandi pecunia vendere poſſet Damo; vendere recuſavit: paupertatem enim & patris præcepta auro potiora exiſtimabat.*

Hæc Lyſidis cùm Græcè protuliſſet Laërtius in Vita Pythagoræ, adjecit, tanquam verba Lyſidis, καὶ ταῦτα γυνά: quæ non eſſe Lyſidis, ipſa Lyſidis Epiſtola, in qua non compa-
91 rent, demonſtrat. Exſtat enim ea integra apud Beſſarionem contra Trapezuntium, nec non in Monumentis antiquis Pythagoricis ab Henrico Stephano ad calcem Laërtii editis. Fuit Lyſis ille Pythagoricus diſcipulorum Pythagoræ celeberrimus, & Epiminondæ, cujus, teſte Plutarcho, magiſter fuit, acceptiſſimus. In eum Aurea Pythagoræ Carmina circumferuntur: ut inde intelligas quàm pretioſum antiquitatis monumentum ſit hæc ejus Epiſtola. Sed non minùs pretioſa ſunt reliqua monumenta collectionis Stephanicæ: ut meritò illa non frequentari miretur & ſimul indignetur Gerardus Johannes Voſſius in libro de Philoſophorum Sectis.

92 Pænè præterii quod minimè oportuit, miſiſſe Damo, cùm eſſet in extremis, filiæ ſuæ Biſtaliæ Pythagoræ Epiſtolam illam quâ extraneorum nemini ſua Commentaria tradenda vetabat Pythagoras. φαντὶ δὲ ὅτι καὶ Δαμὼ θνασκοῦσα, Βισταλίᾳ τῇ ἑαυτῆς θυγατρὶ τὰν αὐτὰν ἐπιστολὰν ἀπέστειλεν. Verba ſunt Lyſidis: in quibus vulgò malè θιάσκοιεν. Hanc Pythagoræ prohibitionem reſpexit S. Hieronymus, in Apologia ultima ad Rufinum, his verbis: *Igitur, etiamſi docere non poſſem ipſius Pythagoræ exſtare monumenta, nec à filio ejus ac filia, aliiſque diſcipulis, prolata convincerem.*

93 SARA. Et eam Anonymus in Vita Pythagoræ, Pythagoræ filiam fuiſſe ait.

TIMYCHA: Lacedæmonia: Mylliæ Crotoniatæ uxor. Iamblichus libro de vita Pythagoræ extremo, mulieres Philoſophas Pythagoricas illuſtriores quindecim recenſet: quas inter Timycha, Mylliæ Crotoniatæ uxor, primo loco numeratur. Πυθαγορεῖδες δὲ γυναῖκες αἱ ἐπιφανέσταται: Τιμύχα, γυνὴ ἡμιλλία τοῦ Κροτωνιάτου. Verba ſunt Iamblichi: in quibus legendum, Τιμύχα, γυνὴ Μυλλία τοῦ Κροτωνιάτου. Porphyrius in Pythagora, ubi de hiſtoria Phintiæ & Damonis, celeberrimæ illius amicorum bigæ: Ἱππόβοτος δὲ καὶ Νεάνθης περὶ Μυλλίου καὶ Τιμύχας ἱστοροῦσι. Hæc de Myllia, ejuſque uxore Timycha, hiſtoria in Porphyrio deſideratur: eſt enim codex ea in parte mutilus: ſed ita ex Iamblicho, capite primo de Vita Pythagoræ, ſuppleri poteſt: *Cùm par con-* 94
jugum iſtud Pythagoricum captum eſſet, atque ad Dionyſium Tyrannum adductum, omnia ille ſumma ultro illis detulit: ut etiam illos in ſocietatem regni cooptare polliceretur. Sed ipſis magnificas iſtas pollicitationes Tyranni abnuentibus, rogavit is primò virum, deinde mulierem, quid tandem cauſæ fuiſſet cur Pythagorei maluiſſent mortem oppetere quàm fabas conculcare: quod ſtatim ubi ex ipſis reſciiſſet, honeſtiſſimam eis dimiſſionem; ſiquidem apud ſe manere nollent; repromittens. Ibi tum nihil cunctatus Mylliàs, Illi, inquit, ne fabas conculcarent, mori præoptârunt: at ego, ne tibi cauſam aperire cogar, fabas conculcare malim. *Remoto viro, aggreſſus Tyrannus Timycham, ſe ab ea, & propter ſexûs infirmitatem, & quòd uterum eo ipſo tempore geſtaret, & quòd ei ſe tormenta adhibiturum comminaretur, facilius*

liùs quicquid ſcire avebat, expreſſurum confidebat. Verùm longè eum ſua ſpes feſellit. Timycha enim, ſtupendæ pertinaciæ exemplo, linguam dentibus ſibi præmorſam in os Tyranno exſpuit, ne, quæ premenda erant ſilentio, vi tormentorum ipſâ ſuperata, fortè detegeret.

95 Hanc hiſtoriam reſpexit Sanctus Ambroſius libro 2. de virginitate capite 4. his verbis: *Pythagorea quadam una ex virginibus celebratur fabulâ, cùm à Tyranno cogeretur ſecretum prodere, ne quid in ſe ad extorquendam confeſſionem vel tormentis liceret, morſu linguam abſcidiſſe, atque in Tyranni faciem deſpuiſſe: ut qui interrogandi finem non faciebat, non haberet quam interrogaret. Eadem tamen forti animo, ſed tumenti utero, exemplum taciturnitatis & proluvium caſtitatis victa eſt cupiditatibus, quæ tormentis vinci nequivit. Igitur quæ mentis potuit tegere ſecretum, corporis non texit opprobrium.* At cùm Pythagorea illa juſto matrimonio juncta eſſet viro, cur ei opprobrium Ambroſius objiceret, cauſæ nil erat. Quare veroſimile eſt virum ſanctiſſimum hanc hiſtoriam ab aliquo Scriptore habuiſſe, qui eam aliter ac Porphyrius & Iamblichus narraverit.

96 Obiter hîc obſervamus, ſimile quid tribui Leænæ meretriculæ Athenienſi à Tertulliano. *Itaque*, inquit ille Sermone ad Martyres, *ceſſit carnifici meretrix Athenienſis! quæ conſcia conjurationis, cùm propterea torqueretur à Tyranno, & non prodidit conjuratos, & noviſſimè linguam ſuam comeſtam in faciem Tyranni exſpuit: ut nihil agere ſe ſcirent tormenta, etſi ultra perſeveraret.* Sed qui Leænæ conſtantiam commemo-

morant cæteri Scriptores, Plinius, Plutarchus, Pauſanias, Athenæus, de abſciſſa dentibus lingua verba non faciunt. Id Anaxarcho tribuunt Valerius Maximus, Plinius, Laërtius, Philo Judæus; & Theodoro Syracuſano Livius; & Juveni cuidam, ſed alia de cauſa, Sanctus Hieronymus in Vita Sancti Pauli, primi Eremitæ. *Alium*, inquit, *juvenili ætate flo-* 97
rentem, in amœniſſimos hortulos præcepit adduci: ibique inter lilia candentia, & rubentes roſas, cum leni juxtà murmure aquarum ſerperet rivus, & molli ſibilo arborum folia ventus præſtringeret, ſuper exſtructum plumis lectum reſupinari juſſit, & ne ſe inde poſſet excutere, blandis ſerico nexibus irretitum relinqui. Quò cùm, recedentibus cunctis, meretrix ſpecioſa veniſſet, cœpit delicatis ſtringere colla complexibus, & quod dictu quoque ſcelus eſt, manibus attrectare..... ut corpore in libidinem concitato, ſe victrix impudica ſuperjaceret. Quid ageret miles Chriſti, & quò ſe verteret, neſciebat. Quem tormenta non vicerant, ſuperabat voluptas. Tandem cœlitus inſpiratus, præciſam morſu linguam in oſculantis ſe faciem expuit, ac ſic, libidinis ſenſum ſuccedens doloris magnitudo ſuperavit.

Obſervamus & Timychæ dictam hiſtoriam 98
tribui Theano Pythagoricæ in Codice quodam Regiæ Bibliothecæ ſignato 3280. folio 14. Auctoris verba, quæ mecum communicavit vir plenus officii Carolus Duçangius, quia necdum editus eſt codex ille, infrà ponam. Θεανὼ, ἡ Πυθαγορεία, ὑπὸ Τυράννου συσχεθεῖσα ἐπὶ τῷ εἰπεῖν τὰ τῆς πατρίδος ἀπόρρητα, τὴν ἑαυτῆς γλῶτταν ἀποδάκνουσα,

ἀπέτεμε, καὶ ἐνέπτυσε τῷ Τυράννῳ, μὴ θελήσασα ἐξειπεῖν, ἀναγκαζομένη δέ. καὶ οὕτως, ἀφαιρεθέντος τοῦ ὀργάνου, ἡ φωνὴ ἐκεκώλυτο. ὅθεν καὶ τὸ βίαιον αὐτῇ τῆς ἐπινοίας προκατειργάσθη, μήπου τι τῶν τῆς πατρίδος καὶ ἄκουσα βιασθῇ προδοῦναι. Id eſt: *Theano, Pythagorea, à Tyranno conſtricta in vinculis, ut ei Patriæ ſecreta revelaret, morſu linguam abſcidit, eamque in Tyrannum exſpuit: nolens quidem fateri, ſed coacta: Sicque, vocis organo ſublato, voce impedita, arcana patriæ non poſſet prodere.*

99 PHILTATIS: Theophridis Crotoniatæ filia, Bynthaïci ſoror. Iamblichus. Theophris iſte, iſte Bynthaïcus, non mihi aliunde noti.

Ut Φιλτατὶς nomen eſt mulieris, Φιλτάτιος nomen eſt viri. Narrat apud Photium Olympiodorus, Philoſophus Alexandrinus, Philtatium, virum doctum, ſodalem ſuum, libros conglutinandi artem Athenis inveniſſe.

100 OCCELLO: Lucana. Iamblichus. Filia, ut videtur, Ocelli Lucani, Pythagoræ diſcipuli, cujus exſtat liber περὶ τοῦ παντὸς φύσεως: *de univerſi natura.* Nec obſtat quòd Ὤκελλος Scriptor ille dicatur in Editione Commeliniana, & in Bononienſi, & apud Philonem in libro de Mundo, & Οἴκελλος variis in Lectionibus dictæ Editionis Commelinianæ, & in pleriſque Editionibus Diogenis Laërtii capite de Archyta, & apud Lucianum de Lapſu inter ſalutandum. Nam & Ὄκελλος rectum eſſe, patet ex his Stobæi libro primo Eclogæ Phyſicæ, capite 18. Ὄκελλος ἔφησεν εἶναι αἴτιον, δι' ὃ γίνεταί τι. λέγει γὰρ ἐν τῷ Περὶ νόμου, &c. Item, ex hoc Iamblichi loco in Vita Pythagoræ, Λευκανοὶ, Ὄκελλος καὶ

Ὄκυ-

Ὄκυλος, ἀδελφοὶ, &c. Pythagoricos ibi Iamblichus enumerat, genere Lucanos. Item, 101
ex Laërtiana Aldobrandini editione, ubi Ὀκέλλω legitur in Epiſtola Archytæ ad Platonem. *καὶ ἀνήλθομες ὡς Λευκανὼς, καὶ ἐντύχομες τοῖς Ὀκέλλω ἐκγόνοις*: *Et ad Lucanos venimus, & cum Ocelii filiis congreſſi ſumus.* Quo in loco Manuſcriptus Regius habet Ὀκκέλω. Lectionem τοῦ Ὀκέλλω confirmat vox Latina *ocellus*, quæ ab ὄκελλος; ut *oculus* ab ὄκυλος: Ὄκελλος autem & Ὄκκελλος, idem. Heſychius: ὄκκον, ὀφθαλμόν: neque enim mendi ſuſpecta hæc lectio, quod Voſſio videbatur in Etymologico, voce *oculus*. Ab ὄκκος eſt Ὄκκελλος, diminutivâ formâ: ut ab ὄκος, eſt Ὄκελλος, & Ὄκυλος. Ocellos vocabant Romani, qui parvis eſſent oculis.

Cenſorinus, libro de Die Natali capite 3. hæc habet: *Sed prior illa ſententia quâ ſemper humanum genus fuiſſe creditur, habet Pythagoram Samium, & Cereium Lucanum, & Archytam Tarentinum.* Sed ibi legendum *Ocellum Lucanum*, ut viſum Paulo Manutio ad hunc locum, & Cantero Variarum Lectionum libro primo, capite decimoſeptimo.

ECCELO: Lucana. Iamblichus. Filia videtur fuiſſe Ecceli; ut Ocello Ocelli. Syrianus in Commentariis ad libr. XIII. Ariſtotelis 102
μετὰ φυσικά, Eccelli librum adducit de Natura Univerſi: quem librum non alium eſſe ab Ocelli libro ſuprà memorato, veroſimili conjectura exiſtimabat Nogarola in Epiſtola ad Adamum Fumanum Canonicum Veronenſem, ſuper Viris illuſtribus, genere Italis, qui Græcè ſcripſerunt. Potuit tamen

Ec-

Eccellus quidam Pythagoricus librum eodem quo Occellus titulo compoſuiſſe. Nam & Archytas Pythagoricus citatur à Simplicio, ad Prædicamenta Ariſtotelis ἐν τῷ Περὶ τοῦ παντός: & Suidas Timæum Locrum, Philoſophum itidem Pythagoricum, de Natura ſcripſiſſe refert.

103 CHILONIS: Filia Chilonis Lacedæmonii. Iamblichus. Sed an Chilo ille Lacedæmonius accipiendus de Chilone Lacedæmonio, uno è Septem Sapientibus Græciæ? Ita ſanè videtur.

THEANO: Uxor Brontini Metapontii. Iamblichus. De ea diximus ſuprà. Qui Pythagoræ Sectam ſectarentur, Metapontii, ſive Metapontini; nam utrumque dici teſtatur Stephanus; plures fuere: Brontinus ille; Hippaſus, cujus Vitam ſcripſit Laërtius; & Metopus, cujus fragmentum protulit Stobæus Sermone primo.

MYIA: uxor Milonis Crotoniatæ. Iamblichus. Et de ea nos ſuprà.

104 LASTHENIA: Arcadiſſa. Iamblichus. Videtur eadem eſſe ac Laſthenia, Arcadiſſa, Platonica, de qua ſuprà in Platonicis. Nam Plato tam multa à Pythagora habuit, ut Pythagoricus dici poſſit. Heracliteorum, Pythagoricorum, & Socraticorum rationes commiſcuit, inquit de eo Laërtius in Platone. Sed & Ariſtoteles, libro 1. Metaphyſicorum capite 6. doctrinam Platonis vocat in pleriſque ſectantem Pythagoricos. Et tres Philolai Pythagorici libros decem millibus denariûm mercatum, ait Gellius: & unicum minis quadraginta Alexandrinis Laërtius. Et Philoſophiam contem-

templatricem ac naturalem eum à Pythagora in Italia didiciſſe ferunt, inquit Incertus de Vita Pythagoræ. Sed Pythagoram audiiſſe quî potuit Plato? Natus eſt Plato 88. Olympiade, ut eſt apud Laërtium: at Pythagoras, referente Euſebio in Chronico, moritur Olympiade 70.

ABROTELIA: Abrotelis Tarentini filia. 105
Iamblichus. Eam cum Laſthenia Arcadiſſa confundit Stanleius, Scriptor Anglicus, in Philoſophorum Sectis. Videtur itaque legiſſe apud Iamblichum, *Λασθένεια Ἀρκαδισσα, Ἀβροτέλους θυγάτηρ τοῦ Ταραντίνου.*

ECHECRATIA: Phliaſia. Iamblichus. Filia fuit, ut mihi quidem videtur, Echecratis Phliaſii, Philoſophi Pythagorici; de quo hæc Laërtius: *τελευταῖοι ἐγένοντο τῶν Πυθαγορικῶν οὓς καὶ Ἀριστόξενος εἶδε, Ξενόφιλός τε ὁ Χαλκιδεύς, ἀπὸ Θράκης, καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος, καὶ Ἐχεκράτης, καὶ Διοκλῆς, καὶ Πολύμναστος, Φλιάσιοι καὶ αὐτοί.* *Ultimi Pythagoreorum exſtiterunt quos Ariſtoxenus vidit, Xenophilus Chalcidenſis, è Thracia, & Phanton Phliaſius, & Echocrates & Diocles, & Polymneſtus: ipſi quoque Phliaſii.*

TYRSENE: Sybaritis. Iamblichus. 106

BIſORRONDE: Tarentina. Iamblichus.

NESTHEADUSA: Lacæna. Iamblichus. Et eam cum Biſorronde confundit Stanleius: quam Neſthiadis filiam facit.

BYO: Argiva. Iamblichus.

BABELYMA: Argiva. Iamblichus.

CLEÆCHMA: Autocharidæ Lacedæmonii ſoror. Iamblichus. Autocharidam illum, virum illuſtrem fuiſſe oportuit, quando Iambli-

chus

chus notam ut faceret Cleæchmam, eam illius ſororem fuiſſe ait. Hodie ille ignoratur.

Hactenus Iamblichus. Cujus verba emendatiora multò quàm edita ſunt, cùm ex conjectura, tum ex Manuſcripto Regiæ Bibliothecæ, hic exhibemus.

107 Πυθαγορείδες δὲ γυναῖκες αἱ ἐπιφανέσταται 1, TIMYXA, γυνὴ ἡμιλλία τοῦ Κροτωνιάτου. (Legendum, γυνὴ Μυλλία τοῦ Κροτωνιάτου, ſuprà docuimus.) 2 ΦΙΛΤΑΤΙ'Σ, θυγάτηρ Θεόφριος τοῦ Κροτωνιάτου, Βυνδαΐκοῦ ἀδελφή. 3 'ΟΚΚΕΛΛΩ' καὶ 4 ΕΚΚΕΛΩ', τῶν Λευκανῶν. 5 ΧΕΙΛΩΝΙ'Σ, θυγάτηρ Χείλωνος τοῦ Λακεδαιμονίου. 6 ΘΕΑΝΩ', γυνὴ Μεταποντίου Βροντίνου. 7 ΜΥΙΑ, γυνὴ Μίλωνος τοῦ Κροτωνιάτου. 8 ΛΑΣΘΕΝΕΙΑ, 'Αρκαδίσσα. 9 ΑΒΡΟΤΕΛΕΙ'Α, 'Αβροτέλους θυγάτηρ τοῦ Ταραντίνου. 10 ΕΧΕΚΡΑΤΕΙΑ, Φλιασία. 11 ΤΥΡΣΙΝΟΥΣ, Συβαρῖτις. Legendum exiſtimamus, Τυρσηνὶς Συβαρῖτις. 12 ΠΙΣΟΡΡΟ'ΝΔΗ, Ταραντίς. 13 ΝΕΣΘΕΑΔΟΥΣΑ, Λάκαινα. 14 ΒΥΩ', 'Αργεία. 15 ΚΛΗΑΙ'ΧΜΑ, ἀδελφὴ Αὐτοχαρίδα τοῦ Λάκωνος. αἱ πᾶσαι ιζ'

Legendum, αἱ πᾶσαι ιϛ' niſi nomen decimæ excidiſſe dicas: que fuerit Babelyma Argiva.

108 Sunt autem è manu noſtra numeri illi adſcripti nominibus illis Pythagoricarum mulierum: de quo legentes moneo, ne quis putet eos reperiri in Codice Regio.

PHINTYS. Callicratis filiam, & Pythagoræam eam fuiſſe, diſcimus ex Stobæi excerptis, Sermone 72. Scripſit περὶ γυναικὸς σωφροσύνης: *de Temperantia mulieris:* cujus libelli fragmentum non parvum profert Stobæus, ſive potiùs Stobenſis: ſic enim Latinè efferendum hoc nomen, docuit Henricus Valeſius. quod probatur Holſtenio ad Stephanum in Στρόβος. Pe-

PERICTIONE. Citatur non ſemel à Stobæo: à quo Pythagorica nuncupatur. Scripſit περὶ σοφίας: cujus libelli locos duos eximios, Doricè ſcriptos, profert Stobæus: quare libellus ejus περὶ γυναικὸς ἁρμονίης, cujus meminit idem, Doricè quoque efferendus eſt. Inter Philoſophos ex quibus apophthegmata ſumpſit Stobæus, Perictione à Photio in Bibliotheca recenſetur: quo loci, alia lectio; Περικτονιόνης videlicet; adnotatur: quæ lectio vitioſa eſt: neque enim περικτονιόνη Græcum eſt nomen. Platonis mater, *Perictione* nuncupabatur.

MELISSA. Exſtat hujus Meliſſæ ad Clare- 109
tam epiſtola, Doricè ſcripta, de veſtibus honeſtarum feminarum: in qua colorem qui ex pudore provenit, ſolum rubeum colorem eſſe dicit, quo honeſtarum mulierum vultus ornari debeat. Eſt enim erubeſcentia virtutis color: quod dicebat Diogenes Cynicus adoleſcentulo quem erubeſcentem cernebat, ut eſt apud Laërtium in Diogene Cynico. Sed & Syneſius Oratione de Regno, ubi de erubeſcentia: τό, τοι χρῶμα τοῦτο τὴν ἐκ μετανοίας ἀρετὴν ὑπισχνεῖται. *Ejuſmodi color nonnullam ex factorum pœnitentia virtutem repromittit.* Et Pythias, Ariſtotelis filia, interrogata qui color eſſet pulcherrimus, dixit, Qui per verecundiam ingenuis oboritur. Dictum hoc refert Stobæus Sermone de Verecundia. Sanctum Ambroſium videſis libro I. de Virginitate capite 6.

Edita eſt Meliſſæ hæc Epiſtola inter Epiſtolas Pythagoricarum: unde Meliſſam hanc noſtram Pythagoricæ Sectæ fuiſſe, conjicere eſt.

Meliſſi, Samiorum Præfecti, viri Philoſophiæ deditī,

dediti, meminit Plutarchus in Pericle; gentilis, ut videtur, Meliſſæ noſtræ.

110 RHODOPE. Exſtant (quod jam monuimus) in Obſervationibus Lucæ Holſtenii ad Vitam Pythagoræ ab Anonymo conſcriptam, Theanus Philoſophæ Pythagoricæ quatuor Epiſtolæ ex Vaticano Codice deſumptæ: quarum poſtrema ſcripta eſt ad Rhodopen τὴν Φιλόσοφον: unde conjicimus Rhodopen illam Pythagoricam fuiſſe. Dicere non auſim omnes illas Epiſtolas non eſſe Theanus Pythagoræ uxoris. Conſtat hanc qua de loquimur, non eſſe γνήσιον. In ea ſcilicet ſe Rhodopæ Theano excuſat, quòd necdum ad illam miſerit Platonis librum de Ideis, inſcriptum, *Parmenides*. Vixit Theano, uxor Pythagoræ, pluribus ante Platonem annis.

Alia igitur hæc noſtra Rhodope à Rhodope illa, genere Threſſâ, ancilla Iadmonis, Æſopi conſervâ, Charaxi, fratris Sapphus, amaſiâ, meretrice celeberrimâ, de qua Herodotus in Euterpe, & Athenæus lib. XIII.

111 PTOLEMAIS: Cyrenæa. Citatur ἐν τῇ Πυθαγορικῇ τῆς Μουσικῆς στοιχειώσει: *in Pythagorica Muſices Inſtitutione*: à Porphyrio, Commentario in Harmonica Ptolemæi. Qui Porphyrii liber manu exaratus adſervatur in Bibliotheca Regia; necnon in Vaticana. Muſicen maximè coluerunt Pythagorici, teſte Moderato Gaditano, qui Pythagoreorum placita, ut eſt apud Porphyrium in Pythagora, XI. libris eruditiſſimè complexus erat. Obiter hîc obſervamus, vixiſſe Moderatum illum ſub Nerone: quod nos docuit Plutarchus, Sympoſiacon libro

VIII,

VIII. capite 7. Qua autem ætate vixerit Cyrenæa hæc Ptolemaïs, incertum eſt. Cùm ejus teſtimonio utatur Porphyrius, ante Porphyrium vixiſſe conſtat, qui vixit ſub Aureliano. Vixerit fortaſſe eodem quo Julia Domna Imperatrix tempore: cujus exemplo veriſimile eſt plurimas mulieres ſtudiis operam dediſſe. Tunc autem diu erat quòd deſierat Pythagorica Secta: quærit ſcilicet Porphyrius, in Vita Pythagoræ, cur Philoſophia Pythagorea exſtincta eſſet: quam diu ante ſua tempora exſtinctam, ex ejus oratione colligimus. Quare cùm Ptolemaïda Cyrenæam Sectæ Pythagoricæ adſcripſimus, non in omnibus Pythagoricam fuiſſe dicere voluimus: ſed hoc tantùm, numerorum doctrinam quod ſpectat, Pythagoricos canonas ſequutam fuiſſe.

Hæc ſunt, ANNA FABRA DACERIA, mulierum doctiſſima, eloquentiſſima, diſertiſſima, quæ de mulieribus Philoſophis, ex libris veterum, paucis tibi excerpſi: nam Philoſophia deguſtanda, non ingurgitanda eſt: &, ut inquiebat ille, philoſophandum, ſed paucis. Ea tibi, Hiſtoriæ Philoſophicæ amantiſſimæ, eidemque, quod tuæ in Marci Aurelii Imperatoris libros Notæ teſtantur, peritiſſimæ, non ingrata fore ſpero: cupio quidem certè.

E IN-

INDEX
AD
HISTORIAM MULIERUM PHILOSOPHARUM.

Numeri non paginas ſed ſectiones in margine poſitas notant.

A.

Abrotelia : Pythagorica ; Abrotelis Tarentini filia. 105

ACADEMICAE. 57

Aetius : frater Athenaïdis. 32

Aganice : filia Hegetoris Theſſali. 23

Ambroſius. S. Ambroſius explanatus. 95

Amphichia ; Ariſtonis filia ; uxor filii Jamblichi. 48

Anna Comnena : Alexii Imperatoris filia. 39

Anthuſa. Divinationem è nubibus invenit. 22

Apollonius : Stoïcus. 73

Arete : Cyrenaïca ; Ariſtippi Cyrenæi filia. 61

Argia : Dialectica ; Diodori Croni filia. 60

Arignote : Samia ; Pythagoræ filia. 80 89.

Arimneſtus : filius Pythagoræ. 80

Ariſtippus ὁ μητροδίδακτος. 61

Ariſtoclea. Vide *Themiſtoclea*.

Arria : Platonica. Huic Laërtius Hiſtoriam ſuam Philoſophicam nuncupavit. 47

Arria : Cæcinæ Pæti uxor : & *Arria*, ejus filia uxor Traſeæ : Stoïcæ. 75

Artemiſia : Dialectica ; filia Diodori Croni. 60

Aſpaſia : Mileſia ; Magiſtra Socratis : Periclis ſcortum, deinde uxor. 6. *& ſeqq.*

Aſpaſia : Dialogus ab Antiſthene Socratico ſcriptus. 10

Ἄσπασος : nomen mulieris in jaſpide annulari. *ibid.*

Athe-

Athenais: Athenienſis: uxor Imperatoris Theodoſii junioris. 24
Axiothea: Phliaſia. 46

B.

B*abelyma:* Argiva; Pythagorica. 106
Barillium: Hydroſcopium ad aquarum libramenta cognoſcenda. 52
Beronice: Philoſopha. Beronices nomine Reginæ quatuor fuere. 12
Biſorronde: Tarentina; Pythagorica. 106
Biſtalia: Pythagorica; Damus filia. 92
Brontinus: Crotoniata. 79
Byo: Argiva, Pythagorica. 106

C.

C*Ærelia:* Academica. 57
Catharina. Sancta Catharina. Patrona Philoſophiæ Profeſſorum. 34. *Æcaterine* dicta, non *Catharina.* 35. *& ſeqq.*
Cenſorinus, emendatus. 101
Chilonis: Pythagorica: filia Chilonis Lacedemonii. 103
Clea. Huic Plutarchus librum de mulierum virtutibus nuncupavit. 14
Cleachma: Autocharidæ Lacedæmonii ſoror: Pythagorica. 106
Cleobulina: filia Cleobuli, unius è Septem Sapientibus. 4
Cralus: Arabicè *Regem* ſignificat. 45
CYNICAE. 63
CYRENAÏCAE. 61

D.

D*Amaſcius Damaſcenus.* 68
Damo: Pythagoræ filia. 90
Damon: Pythagoræ filius. 80
Danaë: Meretrix Athenienſis; filia Leontii, Epicureæ;

INDEX
AD
HISTORIAM MULIERUM PHILOSOPHARUM.

Numeri non paginas ſed ſectiones in margine poſitas notant.

A.

ABrotelia : Pythagorica ; Abrotelis Tarentini filia. 105
ACADEMICAE. 57
Aetius : frater Athenaïdis. 32
Aganice : filia Hegetoris Theſſali. 23
Ambroſius. S. Ambroſius explanatus. 95
Amphichia ; Ariſtonis filia ; uxor filii Jamblichi. 48
Anna Comnena : Alexii Imperatoris filia. 39
Anthuſa. Divinationem è nubibus invenit. 22
Apollonius : Stoïcus. 73
Arete : Cyrenaïca ; Ariſtippi Cyrenæi filia. 61
Argia : Dialectica ; Diodori Croni filia. 60
Arignote : Samia ; Pythagoræ filia. 80 89.
Arimneſtus : filius Pythagoræ. 80
Ariſtippus ὁ μητροδίδακτος. 61
Ariſtoclea. Vide *Themiſtoclea*.
Arria : Platonica. Huic Laërtius Hiſtoriam ſuam Philoſophicam nuncupavit. 47
Arria : Cæcinæ Pæti uxor : & *Arria*, ejus filia uxor Traſeæ : Stoïcæ. 75
Artemiſia : Dialectica ; filia Diodori Croni. 60
Aſpaſia : Mileſia ; Magiſtra Socratis : Periclis ſcortum, deinde uxor. 6. & ſeqq.
Aſpaſia : Dialogus ab Antiſthene Socratico ſcriptus. 10
Ἄσπασος : nomen mulieris in jaſpide annulari. *ibid.*

Athe-

INDEX.

Athenais: Athenienſis: uxor Imperatoris Theodoſii junioris. 24
Axiothea: Phliaſia. 46

B.

B*Abelyma*: Argiva; Pythagorica. 106
Barillium: Hydroſcopium ad aquarum libramenta cognoſcenda. 52
Beronice: Philoſopha. Beronices nomine Reginæ quatuor fuere. 12
Biſorronde: Tarentina; Pythagorica. 106
Biſtalia: Pythagorica; Damus filia. 92
Brontinus: Crotoniata. 79
Byo: Argiva, Pythagorica. 106

C.

C*Ærelia*: Academica. 57
Catharina. Sancta Catharina. Patrona Philoſophiæ Profeſſorum. 34. *Æcaterine* dicta, non *Catharina*. 35. & ſeqq.
Cenſorinus, emendatus. 101
Chilonis: Pythagorica: filia Chilonis Lacedemonii. 103
Clea. Huic Plutarchus librum de mulierum virtutibus nuncupavit. 14
Cleachma: Autocharidæ Lacedæmonii ſoror: Pythagorica. 106
Cleobulina: filia Cleobuli, unius è Septem Sapientibus. 4
Cralus: Arabicè *Regem* ſignificat. 45
CYNICAE. 63
CYRENAÏCAE. 61

D.

D*Amaſcius Damaſcenus*. 68
Damo: Pythagoræ filia. 90
Damon: Pythagoræ filius. 80
Danaë: Meretrix Athenienſis; filia Leontii, Epicureæ 5

ræ; Meretricis quoque Athenienſis. 71
DIALECTICAE. 60
Diodorus Cronus, Philoſophus Dialecticus. 60
Diogenes Laërtius: Emendatus. 77. 86
Dionyſii Ægæi Dictyaca. 68
Diotima. 11
Δόμνα: nomen proprium. 19
Domna: cognomen Juliæ, uxoris Severi Imperatoris. *ibid.*

E.

Ecelo: Lucana: Pythagorica. 102
Echecratia: Phliaſia: Pythagorica. 105
EPICUREAE 69
Eudocia: Athenienſis; uxor Imperatoris Theodoſii junioris. 24. *& ſeqq.* Quæ ſcripſerit. 28
Eudocia: uxor Conſtantini Palæologi Deſpotæ. 40
Eurydice: Uxor Polliani. His Conjugialia Præcepta ſua ſcripſit Plutarchus. 15
Eurydice: Illyria. Ejus nobile epigramma. *ibid.*

F.

Fannia: Thraſeæ filia: uxor Helvidii; Stoïca. 75
Feminæ hominum pedes lavabant. 5

G.

Gemina: Mater & filia; Plotini, Philoſophi Platonici diſcipulæ. 48
Geneſius: Frater Athenaïdos. 25
Gentilis: (Scipio) notatur. 19
Grotius: Ejus duo epigrammata nec dum edita. 56. 64

H.

Heloiſa. 45
Heraclitus: Athenienſis Philoſophus: pater Athenaïdos, uxoris Imperatoris Theodoſii junioris. 24. 32
Hermeſianax Colophonius; Poëta Elegiacus. 70. 79
Heſtiaa: Grammatica. 68

Hippar-

Hipparchia: Maronis: Uxor Cratetis, Cynici. Ejus ſcripta. 63. Antipatri in eam epigramma. 64
Hippo: Chironis Centauri filia. 3
Hypatia: Theonis Alexandrini filia. 49. *& ſeqq.* Ejus mors. 51. Uxor Iſidori Philoſophi. 53. Ejus ſcripta. *ibid.* Ejus ad Sanctum Cyrillum Archiepiſcopum Alexandrinum epiſtola. 54. Eam Syneſius magno habuit in pretio. 52

I.

I*Amblichus*, emendatus. 86. 93
Iaſpis annularis; in quo ſcalpta imago mulieris, nomine Ἀσπάσιον. 10
Iſidorus, Philoſophus: Hypatiæ maritus. 53
Julia Domna, Uxor Severi Imperatoris. 16. Ejus patria. 17. Mortuo Severo nupſiſſe Antonino, privigno ſuo, falſo creditum. *ibid.*
Julia Maſa, Soror Juliæ Domnæ Imperatricis. 19

L.

L*Aſthenia*, Arcadiſſa; Pythagorica. 104
Laſthenia, Mantinea; Platonica. 46
Leæna, meretricula Athenienſis. 96
Leontium, Epicurea: Athenienſis meretrix. 70. Scripſit adverſus Theophraſtum. 71
Leontis, Cleæ mater credita. 14
Leontius Sophiſta, Pater Athenaïdos, uxoris Imperatoris Theodoſii junioris. 24. 28. 30. 32
Lyſis, Philoſophus Pythagoricus, laudatus. 90. Emendatus. 92

M.

M*Arcus Aurelius Antoninus*, illuſtratus 61. Librorum ejus Græca inſcriptio quomodo Latinè interpretanda. 74
Marinus, Neapolites, Scriptor vitæ Procli. 65
MEGARICAE. 62
Meliſſa, Pythagorica. 109

Meliſſus, Samiorum Præfectus. *ibid.*
Meretrices Græcæ plurimæ humanioribus literis & Mathematicis diſciplinis deditæ. 62
Mneſarchus, Pythagoræ & Theanus filius. 80. 85
Milo Crotoniates, Pythagoricus. 86
Moderatus Gaditanus, ſcripſit librum de Pythagoræorum placitis 111
Muſica à Pythagoricis culta. *ibid.*
Myia, Pythagoræ filia; uxor Milonis Crotoniatæ. 86. 103
Myllias, Crotoniates, Timychæ Lacedæmoniæ conjux. 93. *& ſeqq.*
Myro, Rhodia. 20
Myro; Poëtria; Byzantia: filia, aut mater Homeri, Poëtæ Tragici. *ibid.*

N.

Neſtheaduſa, Lacæna; Pythagorica. 106
Nicarete, Megarenſis: Stilponis Philoſophi Megarenſis amica & diſcipula. 62
Novella. 43

O

Ocello, Lucana, Pythagorica. 100
Ocellus, *Lucanus*. Ejus liber *de natura univerſ.* *ibid.*
Olympiodorus, Alexandrinus, Philoſophus Peripateticus. 65 Ejus filia & diſcipula. *ibid*

P.

Pamphila Epidauria. 13
Pantaclea, Dialectica; Diodori Croni filia. 60
Pantanis, Poëtria, Martiali memorata. 72
Panyperſebaſta, filia Theodori Metochitæ, 41
Paulinus, amicus Imperatoris Theodoſii junioris. 24. 25
Perictione; Pythagorica. 108
PERIPATETICAE. 65

Pha-

Pherenice. 12
Philiſcus, Philoſophus Athenienſis. 16
Philo, Dialecticus, Diodori Croni diſcipulus. 60
Philochorus, Grammaticus. Scripſit de Mulieribus Pythagoricis. 1. 76
PHILOSOPHAE incertæ ſectæ. 3
Philoſophia amatoria. 11
Philoſtorgius, impietatis à Photio accuſatur. 52
Philtatis, Pythagorica. 59
Philtatius artem libros conglutinandi Athenis invenit. *ibid.*
Phintys, Callicratis filia: Pythagorica. 108
Photius. De ejus Bibliotheca res notatu digna 68
Φυλάκια; quid apud Alexandrinos 53
Plato, multa ſumpſit à Pythagoricis. 104
PLATONICAE. 46
Porcia, Catonis filia; uxor Bruti. 75
Proclus Lycius; Olympiodori filiæ, Philoſophæ, maritus. 65
Ptolemais, Cyrenæa: Pythagorica. Ejus liber, *Pythagorica* Muſices Inſtitutio. 111
Pudor in muliere pulchritudinis acropolis. 65
Pulcheria Augusta, Soror Imperatoris Theodoſii junioris. 24. 26
Pythagoras. 90
Pythagorica Secta temporibus Porphyrii exſtincta jam erat. 111
PYTHAGORICAE. 76
Pythagorici. Falſum eſt Pythagoricos ab animatis abſtinuiſſe. 87

R.

R*Hodope*, Pythagorica. 110
Rhodope, ancilla Iadmonis: Æſopi conſerva. *ibid.*
Rittershuſius; notatur. 19

Salma-

S.

Salmaſius. Ejus μνημονικὸν ἁμάρτημα. 56
Sara, Pythagorica. 93
Socratidas, Pamphilæ Epidauriæ maritus. 13
Soſipatra, Uxor Euſtathii, Præfecti Cappadociæ. 21
Soteridas; Grammaticus, pater Pamphilæ Epidauriæ. 13
Stobæus; *Stobenſis*, non *Stobæus*, *dicendum*. 108
STOICAE. 73
Stoïcorum libros mulieres Romanæ evolvebant. 75
Suidas, emendatus. 61. 77
Synefius. 52

T.

Telauges, Pythagoræ filius: Magiſter Empedoclis. 80. 81. 85. 89.
Theano, Uxor Pythagoræ. 79. *& ſeqq*. Ejus ſcripta. 83. Ejus dicta. 81. 82. Quando vixerit. 111. *Filia Philoſophiæ* dicta. 83. Ejus ad Timaretam epiſtola *ibid.* Plures aliæ ejus epiſtolæ. 84
Theano, Uxor Brontini Metapontini. 103
Themiſto, Epicurea. 69
Themiſtoclea; Pythagoræ ſoror. 77. *& ſeqq*.
Theodora, Peripatetica: filia Cyrinæ & Diogenis. 67
Theodoris. *vide* Panyperſebaſta.
Theognis, Dialectica: Diodori Croni filia. 60
Theon, Ptolemæi Interpres. 49
Theon, Alexandrinus, Hypatiæ pater. *ibid.*
Theophila, Epicurea & Stoïca. 72
Tymicha, Lacedæmonia; Pythagorica: Myllix Crotoniatæ uxor. 93 *& ſeqq*.
Tyrſene, Sybaritis. Pythagorica. 106

V.

Valerianus, Frater Athenaïdos, uxoris Imperatoris Theodoſii junioris. 25. aliis, *Valerius*. 32
Voſſius, (Gerardus Joan.) notatus. 70

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA